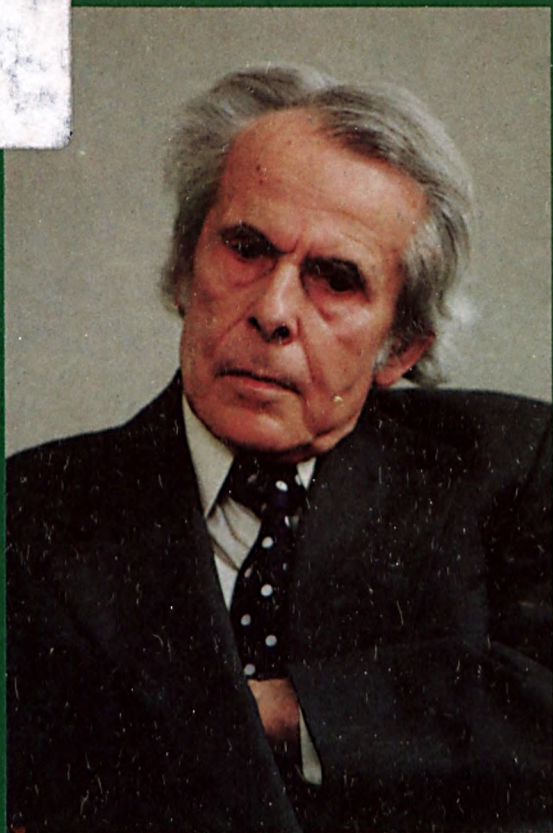

Örökségünk

CSAK HELYBEN
HASZNALATRA !

7B

82 88

Csorba Győző

Kétféle idő

Csorba

© Csorba Győző

A sorozatot gondozza az Örökségünk Alapítvány

Kiadja a Tri kolor és az Intermix Kiadó

Felelős szerkesztő: A szerző

A kiadásért felel a Tri kolor könyvkiadó igazgatója

Borítóterv: Borostyánkői Mátyás

ISBN 963 8352 47 7

ISSN 1217 9280

Szedte és tördelte: Hollós Gáborné, Sándor Mária

Nyomta és kötötte: Dialóg Rt. Nagyvárad

Felelős vezető: Mózes Pál

PB
8288

Csorba Győző

KÉTFÉLE IDŐ

A szerző válogatása életművéből

263501

»ÖRÖKSÉGÜNK«

VISSZA ITHAKÁBA

Magamba s messzire

A híd panasza

Fekete földből nőttem, keserű földből nőttem én ki
fekete ereimben keserűség kerengett,
alattam a folyó beteg-sárgán derengett,
szomorú voltam mindig, és sose tudtam mire vélni.

Fekete földből nőttem céltalanul a levegőbe,
soká nem is sejtettem, milyen irányba tartok:
nehéz ködök mögött bújtak a túlsó partok,
lebámultam a vízre, s nem lettem okosabb belőle.

Suta gerendáimra keselyűk, varjak telepedtek,
ha valaki megindult rajtam, vesztébe tévedt,
cinkosának fogott a kárörvendő élet,
és egyre újabb-újabb hóhéri munkával lepett meg.

S ím egyszer a sötétben, ellenkező oldalról éppen,
mintha magamat látnám, egy csonka híd-ív
lengett,
felém lengett az ív, és durva testem zengett,
bomló öröm csapott föl minden parányi-csöpp ízében

És édesen-alélva találkoztunk az éjszakában.
mint vastag óbor ömlött belém a jó vidámság.
ép lettem, hajthatott bárkit parancs, kívánság
hátamra, nem csalódott: zöld partra hajlott át a hátam

De rontó vihar támadt, és felibe szakított újra.
esetlen csonkjaim most megint az éjbe szúrnak:
bolond játéka, én, egy önkényes, nagy úrnak!
gyarló testem hibáit méltatlan tél hidege fűjja.

Jobb volna a homályos folyóba rogyini mindenestül
mintsem az ürbe lógni, és oktalan remélni,
jobb volna a puha iszapba halni térni,
hogy fodrozódás nélkül folyjék rajtam a víz keresztül.

Lefelé

Mostanában folyton a halál körül ögyelgek
Mostanában
folyton kerülgetem hozzányúlok elrántom ujjam
rámeredek másra függesztem szemem majd ismét
vissza rá
Mostanában régi könyveket bújok szaguk is
kriptaszag
azok között érzem magam otthon kiknek a siratójuk
is
hallgat már kik tökéletesen ledobták emberi
ruhájuk

Aludni vágyom mostanában mélységes mély
álommal melyben
az emlék is csak álom és az álom is csak álom
s melyből lassacskán morzsolódva kihullong
a valóság
Lefelé tart a férfi-út velem Füvek fák bokrok egyre
nőnek
s már a füvek meg bokrok is fölülérnek a fejemen
s ki sasokkal hittem játékot mint gyermek
a szobalegyekkel
csapongó szobalegyeket nézek olykor sasoknak
Nos idejut egyként a könyökkel érvelő s a lusta
de idejut a szárnyakat lengető is Kuttyája zúgó
kerekek alatt
véresen a halálra ölti nyelvét s a kedves tetemet
lopva a bérelt ház tilos fája tövébe temeti
Tört ablakához pénze nincs Az éhesen leső hideg
kegyetlenül bevág a résen végigmotozza a langy
zugokat
melyekbe fészket rakta volt s didereg aztán noha
két
szív áll jobb és bal oldalán S keres keresne
harmadikat is
de nem talál vagy ha talál úgy fogadja mint
búcsúzó
mert úr a rend sajátmagának szabta az emberész
vele
embertelenné téve az ember világát
Ó ki nem
bogozható gubancba kúsálódik előbb vagy utóbb

a lelkes élő és segítségért kiált még induló tiszták
felé

siet kik majdan odajutnak ahová ő de addig
az elfelejtett anyanyelv szavai zengnek szájukon
s felelnek csapzott éjszakák inkvizíciós kérdéseire
Vagy meggyorsítja lépteit előre hogy a villogó
kardú legyőzhetetlen bajnokot sürgősen érje el
s az vágja széjjel bogait Meztelen fénylő fehéren
járulhasson aztán az élők örök-nyugtú célja elébe.

Március

Az omló városfalat is fölgyújtotta a fény.
Kövér dongó sütkérezik, ráért meghízni már.

Hosszú volt, hosszú volt a tél,
azért csak vége lett,
és tavasz lett, habár
nem látni még sehol virágot, levelet.

Egy régi őrtorony helyén épült az én szobám,
a város fölött magasan. – Ma is még őrtorony,
mert csönd van itt, csönd s jó magány,
békén fürkészhetek
a földi dolgokon,
magamba s messzire egyformán nézhetek.

A szótól lassan elszokom: nem örök dolga ez,
vagy olykor csak, s ha olykor is, mindig haszontalan.

Hallgatni s látni érdemes:
a szép törvényeket,
magam és nem-magam,
a vonzódásokat s idegenségeket.

A szótól lassan elszokom, s a szó tőlem szökik; –
de több az élet, mint a szó, nem is fáj már nagyon.

S most újra élet ütközik,
most élet ütközött
a fosztott tájakon,
új élet ütközött életeim között.
Új élet, biztos folytatás, a múltnál biztosabb,
nemcsak jobb részem őrizi meg – lényem minden színét:
a fényeket, az árnyakat,
az el nem mondhatót,
a lényeg lényegét,
a csak megélhető, az egyetlen valót.

Ó, kétszeres tavasz! Tavasz kívül, tavasz belül:
kislányom, duzzadó rügyek, szikrázó fény-eső,
feltámadás köröskörül,
viharzó győzelem,
tenger piros tető,
játszó füstpántlikák a víg kéményeken!

Forgó galambraj, porlatag-kavargó hangyaboly,
elvillanó gyík, mit-tudom-miféle száz bogár,
a fogyhatatlan föld alól
kitört makacs füvek,
melyek most a kopár
határt zengő színű mezzel díszítitek!

Ó, élni együtt induló csodálatos sereg!
Az őrtorony lakója, én, kinél régóta már
a halál vendégeskedett,
ajtóm és ablakom
kitárom: a halál
helyett ti osszátok meg ágyam, asztalom!

Ébredés

I

A gyermek sír, há ébred. A világ
sír, mert az éj magárahagyta.

Mint kinek megzavarják örömét,
kedves játékát elveszik kezéből.

A szürkeség órája ez: a senki-
földje éjszaka és nappal között.

A senki-földje nyúlik bennem is,
fölvért a gond, nem tagjaim nyugalma.

Fölvert a gond. Szobám elé ülök:
csöpp szürkesség a tenger szürkességben.

Fakó-vörös, ijesztő-nagy kerék
a láthatár szélén a fölkelő nap.

Levél se moccan, fű se ing, az ég
üres, merev, halott, madártalan.

Fejem lehajtom: mért növeljem én is
a meglepett szemérmes szégyenét.

II

Élő s nem élő
változik egyre.
Ki horgadó fejét
fölveti újra,
nem látja többé azt, amit szemében
elvitt magával:
a fakó-vörös napot nem látja többé.

Helyette a hamvas
dombsor hulláma fölött
izzón aranyló
gömböt, mely a fák és háztetők
hegyét megaranyozza,
s a mozdulatlan
füvek és levelek helyén

vibráló, boldog remegést,
az égi ürességben
csattogó galambraj önfeledt
keringését, foszló felhők futását.
Ajtója előtt meg
a lámpaburán még előbb
fejjel lefelé aludt
legyek zengő kör-lebegését.

Élő s nem élő
változik egyre.

Akit ágyából gondja ugratott ki,
s ültetett a kárhozók közé,
csüggedt fejét a napsugárba tartja,
könnyet morzsol ki szeméből,
hogymint a levél, fű, légy és galamb
ő is él, és új napra virradt.

Nyáréjszaka

Az éjszaka az éjszakáé. Ébren, bizony, nem kéne
lennem.
Telihold, fényes háztetők! – ó, nincs hozzájuk
tollam, se nyelvem!
Korhelyek, álmokergetők és véletlenül úton
ragadtak,

nekik mi ez a más világ itt? Szokatlan kép
csak, furcsa ablak,
érzelmes kulisszák hatásos elrendezésű
gyűjteménye,
kissé tán meglódítja vérük, és semmi több, és vége,
vége. --
De én, ki az öt érzék lázát igyekszem szóvá tenni
folyton,
akinek nézni és beszélni a legfőbb evilági dolgom,
a csillogó, ezüstös-foltos város fölött álmom levetve
riadtan bámulok e pompás, valószínűtlen
rejtelemre,
ha nem tudnám, hol bújtam ágyba, gyanúm se
lenne, hol vagyok most,
de én megtelve csordulásig félszeg zavarban
hallgatok most.
Elbírhatatlan ennyi szépség! Gyűrt vánkosomra
visszadőlve
torkom szorul, szemem lehuny kibuggyanó
könnyem törölve.

Séta és meditáció

A kényes őszi nap mindenhová elér.
Ennyi fény, ennyi fény! Ez már a fény utolja.
Rezgő fényoszlop a jegenye, óvatos
forrás iparkodik lábánál, hangja sincs.

A koporsóra itt nem gondol senki; halhatatlan
hittel építi házat, erősíti és béleli.
Gyanútlan sétáló, számat tátom minduntalan.

Ifjúkoromban váltig undorodtam:
kaloda-város, börtön-város, sivatag-város.
Nagyon sajnáltam magam érte.

Ház nőtt az üres telkeken, a dombokon, a réteken
A bulgárkertek salátái, káposztái, zöldségei
házakká változtak, s ahol a labdát rúgtuk, a
gyakorlótér roppant gyeplő-szöge.

A hűtlen bűnhődik: a régit sem felejtethi,
az is benne van, ami nincs,
az is benne van, ami van:
most a hűnél hübbnek kell lennie.

Nagy kerekeshidak, piaci bódék,
konflisok a Széchenyi téren,
árkok, eperfák, öreg temető,
fatelep, tehéncsorda, búzaföld,
kanyargós ródlipálya-lejtők,
madarak- és fák- napja, régi Tettye,
kaszánya-ablakok alatt komiszkenyérért
síránkozó kölykök, vaskos beszédű,
kopott lányok...

Bennem van minden, ami nincs,
s bennem van minden, ami van.

Ó bűvölő város, sokarcú,
ha kérdeznék, nem tudnám, hogy milyen vagy.

Nyugalmak, zajok fészke,
kőszürke és levélzöld,
hegyen hivalkodó, völgyben rejtőzködő,
tegnapelőtti és holnaputáni,
makacs munkás, kéjjel lustálkodó,
öl-puha, aszkéta-rideg,
aggastyán-bölcs, kamasz-melldöngető:

ha kérdeznék, nem tudnám, hogy milyen vagy.

Nekem: A VÁROS mindörökre.

Ennyi fény, ennyi fény! Ez már a fény utolja.
Az ősz kirakta feltjait a tájra.
Ölében viszi a Mecsek a télbe
embereid és házaid.

Római vázlatok

Alvó Ariadné

Alszik, bal könyökére dől;
jobbát billent fejére hajtja.
Keresztbe zárja lábait,
gazdag redők hulláma rajta.

Kétezer éve alszik így.
A szépség könnyet gyűjt szemembe. –
Thészeusz elment hűtlenül,
nem tudja még, – boldog szerelme.

Krisztusnak Rómából

Földre kéne szállnod néhány évre újra:
sok a palotád itt, seholse találalak.

Hazavágyó

Forog bennem, csak lassan-lassan ül le
a fölkavart lélek. Későre jár.
Már otthon is meleg kéményeinkre
tapadt az éj. E csontig-más határ
hasonlatokkal hízeleg:
a lombok közt fürtös csillag-sorával
gubbaszt a hullámos Mecsek.

Capitolium

Kék parazsával az alkonyi ég
sátrat von a százalakú
tornyokra, tetőkre. –

S jön, jön a császár.
Jobbja leinti a zajgást,
érc-lova büszke patái
szikrát vágnak a kristály-
pengésű levegőben.

Előtte kavargó rémület ugrál,
előtte nyugalmas áradat omlik,
jön, jön, a császár,
rajtam is átlép.

Kétoldalt ragyogó
két ifjú zabolázza heves
paripáit.

Hej, ragyogó
ifjak, daliás
Dioszkuroszok és ó, bölcs
császár, álljatok őrt,
álljatok őrt mellettem!
Hajamba akadnak az izzó
felhők lombjai, meggyújt,
meggyújt, csontomig éget
kék parazsával az ég.

Kendő

Amor Sanctus

I

Otrombán törsz rám, Istenem, dühödt –
vágyú férfi a gyöngé lányra, ki
magánya sima csöndjében puha
álmokat dajkált a gyönyörű
szerelemről.

Szögleteid, én Istenem, zordon darabosságaid
húsomba vájni érezem;
oszlop és rúd a lábad és karod,
lépéseid döngenek bennem, mint lovakéi a hídon;
nincs mentség ellened,
szívemre állsz és kényszerítsz, hogy boldog
dermedésben,

a rémület ferde mosolyával a számon
elédzuhanjak: tégy velem kedved szerint!

II

Ruhád s ruhám lehull,
összeér a bőrünk, –
a kásás homályú
éjszakát heves
jajok hasogtatják,
mint kardod – a tengert.

III

Ó, te kegyetlen szerető, minek kínozol úgy meg?
Nem a mámor könnyű szédületét adod,
adod a tárt szem éles nézéseit,
melyektől forma, vonal összeomlik,
s a tárgyak belseje riadt csapásokkal kiszáll.

IV

Miért szeretsz, ha így szeretsz?
Ha elválasztol, lenyesel, kifordítasz
hozzámzott dolgaim közül.
Ó, háborúságot szító,
féltékenyebb a földi szeretőknél,
meztelenül kellek neked,
a ruhám is te akarsz lenni,
te akarsz lenni minden dolgom;
– ha ruhám vagy, nem melegítesz,
ha dolgaim, ellenem lázadsz.
Miért szeretsz, ha így szeretsz?

V

Tudom, reggel fáradtan ébredek majd,
porcikáim sajgása izmos
öleléseidről beszél.
De lassabban dobogó szívemet
mint a láz-kiütés,
forró hála nyomai lepik be.

Anyám

Éjente a halállal alszik,
nappalonkint mellette ül,
remegő keze vele parolázik
szünetlenül.

Ösvény az útja: egyenes,
szűk és kiágazástalan.
S olyan a célja, melynek – bármit is tesz –
minden javára van.

Mohóság űz: érintenem,
néznem, hallgatnom, innom őt,
ezernyi kézzel ezerféleképpen
lopnom a fogyó időt;

csordultig véle töltekezni,
jobban, mint bármikor szokás:
a gyenge hangok, botló mozdulásuk,
ez még ő, senki más.

Ez még ő, kit ha végképp
elvesztenek érzéseim,
újja kell szülnöm, őriznem halálíg
magamból, s egyre megint,

s lobogva pusztuló erőm
még ezzel is pusztítanom,
– a terjedő-növő magányban
szívem buzdítanom.

Ez még ő –, szinte semmi már, csak
volt ember, szinte mint aki
már földísztített ravatalra
készülne szállani.

De még ő, ő, és él, mozog, szól,
anyám, anyám még: folyton ad,
s valóságos két tenyerébe fogja
ráhajló arcomat.

Két bátyámra

Már holt anyámnak is van holt fia,
már holt apámnak is van holt fia:
egyiknek sem kell már a pusztulást
támasz nélkül csinálnia.

Alázat

Szeretném elmondani végre egyszer,
mi vagy nekem. –

Megcsöndesedtem, nem verekszem
többé, várom türelmesen,
hogyz gazdag terveit betöltse
életemmel a szerelem.

Fáj a hiány szívemben, restelem,
hogyz ember így vagyok,
hogyz lelkemen és testemen
a csonkaság sajog –
de rendelés ez, jogerős ítélet,
nem lázadok.

Nem lázadok, csak mentem magamat,
ahogyz lehet,
csak illő társamat
fürkészem a hiú magány helyett,
aki ölében és kezében
ajándékot számomra rejteget.

Szeretném elmondani végre, végre,
mi vagy nekem –
hát így terelt hálóm elébe
a gondos szerelem,
hogyz fönnakadva gyöngye szálain,
maradj velem.

Tőled már a viharok elszaladtak;
szelíd verő
fényezte békés vonalát utadnak,
a nyugalom, e fő erő
lengett lényed körül,
mint sérthetetlen levegő. –

Szél támad, és elvinni készül,
emelgeti a szoknyád,
beteg vagyok a rettegéstül,
zokogva borulok rád:
úgy őrizlek, mint gyáva börtönőr
szökni-akaró foglyát.

Ijesztenélek a világgal:
mi lesz, ha nem véd
az én hűségem? kis virágos ággal,
mi lesz veled? – károdra tennéd.
Ijesztenélek, – s panaszkom inkább:
romjaimon tekints szét!

Szél támad, és elvinni készül –
nyomaidon bedől
az is, mi eddig ép volt, s meg nem épül
többé se ég, se föld,
mindenfelől hiány szakad rám,
– te óvsz mindenfelől.

Szeretném elmondani végre egyszer,
mi vagy nekem,
most, amikor már húzódol, menekszel,
s nehéz fejem
horgadva várja: koszorúzza meg már
a szerelem.

Neked

Ez már nem szerelem többé, nem két ember
kötése, keringő tánca egymás ellen,
kemény harc, ölbeli elnyugvás cseréje
s változó viszonylat: tőle vagy feléje.

Magány és párosság itt üres szavak csak,
itt már az érzékek csak befele hatnak;
egymást ha kívánjuk látni: elégséges
állítani tükröt a magunk szeméhez.

Aki rád néz, rajtad engem is föl ismer,
s érzékeljük egymást érzékszerveinkben.
Kettőnkkel lehet csak dolga a halálnak:
egyőnkre se támad, egyőnkre ha támad.

Ellened hibázom? Magam ellen véték!
Így tekintsd, ha olykor félre-útra lépek.
S aki magát rontja, pusztul igazán csak,
s a fő-fő lázadó maga ellen lázad. –

Ez már nem szerelem: sors ez, születetté,
aki kettős vágyból válik maga-eggyé,
aki kettőt hordoz, s őket ha nem őrzi,
mindenképp a saját bajait tetézi.

Már nem odázhatom

Folyton csak készülök: öt, tíz, tizenöt éve
méltó dicséreted rímeibe fogni végre.

Mert kérdését e test akárhogy tette fel,
bölcsebben mint te, nincs élő, ki ráfelelt.

De a nagy kuszaság, amelybe keveredtünk,
és a ledőlt határ kettőnk között, közöttünk
némává tette szám, s szégyelltem is talán:
dicséreteddel az enyém is mondanám.

Folytan csak készülök. – S most érzem: alakul már
ügyetlen nyelvemen a késő, tiszta zsoltár,
érzem, mert arcodon petyhüd gyengén a bőr,
s a bújó hervadás kárörvendőn kitör,
mert bársony tenyered megtöredezve érdes,
és kedved egyre fogy a játszi öleléshez,
mosolyod gyérül, és sűrűdik bánatod,
mert, folt-nélkül-való, gyűlik gyalázatot,
s vennének áruló erők rajtad hatalmat. –

– Már nem odázhatom hirdetni diadalmad.

Magamat én már nem akarom

Késő dalok

Egyszercsak elernyed a kéz,
beléfárad, megunja.
Zuhanva a semmibe vész,
amit tűzből hoztam ki újra, újra.

De csak ha már elszállt a hit,
s a zsíros vegetáció
ha már rühelli álmait,
s ágyék, gyomor: nincs más reláció. — —

Most észlelem elégedetten:
lassan lehet mit kezdeni;
jó tartalékot gyűjtöttem
késő dalokba veszteni.

S most környékez a rossz tanács,
utal a testi nyomorokra.
Legyint: ez már csak hervadás,
a színeket az alkony sokszorozza.

Kezdeni? Legfeljebb a még
vadabb falást, szeretkezést,
amelynek vége már a vég,
s mely mint állatbendő emészt.

Nem hallgatok rá. Több a lélek
fekete ragyogása,
mint a homály-nem-járta fénynek
olcsó hivalkodása.

S akik a végső éjszaka
árkai felé tántorognak,
hálások lesznek majd ezeknek a
vaklángú csillagoknak.

Groteszk

A Zöldfában iszik egy kocsis
és arra gondol amire én akarom
Hogy igyék azt én akarom
s hogy a Zöldfában igyék
én akarom

- rom

- rom

- rom

Poharát sűrűn emelinti
Cifrákat mond s kurjant nagyokat
Hogy emelintse én akarom
s hogy kurjantson nagyokat
én akarom

- rom

- rom

- rom

- Aztán ha ivott hazaballag
S a családban bőszi raziát csinál
Hogy hazamenjen én akarom
s a bőszi raziát is
én akarom

- rom

- rom

- rom

Jó ha nem rólam szól a mese
Ó jó ha végre nem rólam szól a mese
Magamat én már nem akarom
a Zöldfában a kocsist
őt akarom

- rom

- rom

- rom

Ars poetica

Kimondani kimondani — —
Ismerni kell a rejtezőket
A köddel együtt eltűnnek a rémek

Miért örülnek szörnyeimnek?
Minek botránkoznak meg értük?
A saját szörnyeikre néznek

A pokol korhoz kötött Újra újra
alá kell szállni ellene

Fekete szavak szárnyán kél a nap

Epigrammák

Egy ifjú költőre

Jársz-kelsz, mint aki szédül, vagy titkos sebet őriz:
ríva fakad, kire rápillantsz. No, fülelj ide csöppet:
mártír-kép senkit nem emelt az Olympra idáig,
oly *költői* ne légy, és tán *költő* leszel, öcskös.

Vie Romancée

Szelleme ormaihoz nem férhet törpe agyával:
hálóbocskorait kezdi ki, rágja vigan.

Egy kritikusra

Hajts térdet és fejet, poéta,
s örülj nagyon:
versed kegyeskedik agyon-
ütni, lám, egy analfabéta.

A beérkezett

Gyors rangjával nem tudja, mit tegyen. –
Morc és nyűgös, ráncolja homlokát,
s áll a alá gyűjt gondosan
egy nagyságos tokát.

A szerény

Szembe dicsérik: mint a lány,
a boldogságtól olvadoz.
Dicsérjük: elolvad talán.

A gerinces

Főnöke szól hozzá, reszket, mint nyárfa a szélben.
Ám odamond neki jól, hogyha magára marad.

Finnyás disznó

Mocsokban turkált reggel óta,
s hogy asszonya köténye délben
foltos volt kissé, vérig sértve szólt a
másikhoz: „Ejha! erről is
megvan a véleményem!”

Irodalom

I

Terhelten születik minden hősöd, s nyomorultan
tengetik elfuserált, bánatos életüket.

Szánd meg az árvákat! Lököd őket időnap előtt a
sírba! - Halóporuk is áldani fogja neved.

II

Nem értem, nem, s talán nem is
fogom megérteni. -

De, hogy ne szóljanak meg érte,
azt mondom rá: zseni.

III

Ennyi sok író! - Drága hazám, van okod vigadozni.

Ennyi *silány* író! - Sírivalód is akad.

IV

Karját a kútba nyújtja.

A fenekéig persze hogy nem ér. -

S orcátlanul szól:

ez a kút sekély.

V

Lám, alapos kritikus szólalt meg: amit csak e
könyvről írtak volt, alapos hévvel előkeresé,
majd alapos hévvel bezabálta, betűt se mulasztva,
és alapos hévvel visszaokádta megint.

VI

Inkább cipőt tudnék csinálni,
mint verseket!

„Fővárosi” író

Gyarmatosítóként jön e gyarmati földre: vidékre,
s hódolatot követel: hisz nem akárki-alak.
Furcsa eset: nagysága a Pesttől távolodása
hosszmértéke szerint nő, terebélyesedik.
Otthon a társbélő sem tudja, kiféle-miféle,
itt „Gyuszi” Illyés és „Árcsi” Tamási neki.
Otthon a szerkesztők, kiadók menekülnek előle,
itt hajigálja nekik vissza a megbízatást.
Otthon a folyton-hajlongástól hónapokig nem
lát eget, itt felhők közt viszi büszke fejét.
Hódolatot követel. Megadod? Majd gondol ügyeddel –
mondja –, hisz egyformák pesti, vidéki írók.
Rangbeliként kezeled? Vérig sértődik azonnal:
– Mit képzelsz? Ki, mi ő? Hagyd a pimasz bratyizást! –
Mért nem tízszer ilyen nagy az ország? Tízszeres úttal
könnyen lenne akár Goethe is, a nyomorult.

Irodalmi mindenek

Összekötőszöveget, kritikát, irodalmi riportot,
szél- s lábjegyzetet és jegyzetet egy s egyedül,
szépprózát s nem is annyira szépet, elő- meg utószót,
zanzásítást és lektori vélekedést,
minden műfajt, sőt mű-korcsot, hogyha kívánod,
házhoz szállít, csak szálljon a Múzsza reá.
S azt könnyű megidézni: forint-csörgés a varázs-szó
fölhangzik, máris szántja a gép a papírt.
Szebben cseng, telt-mélyebben? Szebb mondatokat kapsz:
bővítettet, sőt – persze ha futja erőd –
mellérendeltet meg alárendeltet, esetleg
dús körmondatot is, válogatott szavakat,
tarkább jelzőket, bátrabb képzést, ragozást (fél-
múlt-alakot, mondjuk, bár ez utóbbit alig
bírná az erszény) vagy szórendi cserét, kihagyást vagy
ismétlést, ezeregy nyelvtani fordulatot.
Mennyi sok oldala van! – csapod össze kezed
– mire képes!
Szentigaz: *oldala* van sok, de *gerince* alig.

Egyéb

I

Túlórázik a jámbor. Túlórázik – igen: még
munkaidőn túl is lopja a pénzt s a napot.

II

Hangod farkasüvöltés, dúvad mancsa a markod.

S kétlábbon járkálsz. – Itt valahol hiba van.

III

Vendéglátásra, fogadásra,

van költség reprezentálásra.

Él is vele, meg nem tagadja;

s ha nincs vendég, – magát fogadja.

Ő

Családi följegyzések

1

Eszter, Noémi, Zsófia: három
(Eszter a nagy,
Noémi a középső,
Zsófia a kicsi) lányom.

Ó, ha jönne, csak ne jönne,
csak ne jönne, ó, ha jönne,
jönne értük három derék legény:
megköszönném,
nem köszönném
meg én.

2

Nem születtem apának én sem,
ti adtátok neveltetésem.
Melyőnk kapott többet, ki tudja?

3

Pogány szentkép: középen lebegek,
négy nő fog át és tart a föld felett.
Ha olykor boldog lennem lehetett:
őket illeti köszönet.

Anabázis

Éveket néhány percért!

De ti akikről szó van
nálam is gyámoltalanabbul – –
A ki- és bejárat kapuja nem növekedett

Akkor inkább én
s úgy hogy statisztáknak se kellett
Ha sikerül hírt hoznom nem leszek irigy

Három csöppség néz felém mosolyogva
fényképek börtönszigeteiről
Igyekeztem az utat karbantartani

Várjatok
nem várok sokáig
csak várjatok és gondosan füleljetek
mikor csap ki szájamból és szívemből
a pusztító anabázis után
a győzelmes
thalassa!

Jó lenne lassan

Jaj kicsi nyájam
jaj kicsi nyájam
ki tudja meddig

lehet maradnom
jó lenne lassan
megállapodnunk
valami jelben
s valami helyben
hogy majd a nyüzsgő
tömegbe veszve
a végtelen tér
redői közt is
megleljük egymást
én gyöngé nyájam
hogy össze tudjunk
örökre bújni
a túli fagyban
ahogy tanultuk
a földön egykor.

Unoka

Én is kíváncsian lesem
hogy formálódok csöndesen

Ki nemrég nem is létezett
már ellenem hadat vezet

Ugyan mikorra lesz hogy a
még-idegen akusztika

végül oly sok mindent saját
hullámhosszára hangol át

Megmocant-e már valahol
bennem a későbbi motor

hogymint lányaim azelőtt
majd egyszer ezt a csecsemőt

ezt is oly szédült-szertelen
imádjám szinte térdemen

sőt mert azoknál is tovább
őrzi itt-járásom nyomát

érezzek iránta nagyobb
hálát még több alázatot

s úgy nézzem mint kiből soha
nem távozik el a csoda

hisz mire rászürkül a fény
már örökre vak leszek én

Kamasz-naplómból

A határban már századszor törölték
az aratók kezük szárával arcuk

Kutya se vakkantott rám szenderegtek
szárnyuk porba lógatták a tyúkok
az asszonyok megoldották kendőjüket

Üres ház tornácán aludt a lány
szúnyogháló alatt tizennégy évesen
én meg tizenhat voltam: összegyúrva
idealizmusból és szenvedélyből

Aludt a lány parasztlány duzzadó
bejárta álmait a fülledt koradélután
néhány hajfürtjét homlokára
tapasztották verejtékgyöngyei

Aludt a lány remegve próbálgattam
megkeresni a szúnyogháló rését
s a nevén szólítottam többször csendesen

Nem válaszolt később lassan kinyitva
fátylas szemét rámnézett alva még
motyogott valamit leszállt az ágyról
a szúnyoghálót alul fölemelve
kibújt és szájszélén lágy reszketéssel
megindult a bozótos kert felé...

Mint a csapat

Ami először élni kezdett,
s ami kihuny majd valaha:
bennem van, bennem is a kezdet
s a végső nap alkonyata.

Közhely –, így vagyok halhatatlan,
de ilyen rangot más nem ad:
egyenlő s felülmúlhatatlan,
mint a csapat, mint a csapat.

Fordított kígyó

Amit én nyögve keseregve
te azt félkézzel és nevetve

A dolgok sokszor azt hiszem már
szolgálni gyűlnek lábaidnál

S mint a mesében ha kimondod
megoldódik hipp-hopp a gondod

Ha ölsz is amit ölsz az állat
cinkos csöndben múlik ki nálad

Törvényeid csak a tiéid
ha ellesik akkor sem értik

akkor is mint nekem magamnak
mindenkinek titok maradnak

Lám több mint húsz év napja-éje
bonckéses bűvár szenvedélye
lassú szemlélődő nyugalma
forgó hajszája gyűrt unalma
ünnepe lucska tisztasága
öledből nőtt három virága
élet mindön oly egy lehettünk
hogy csak húsunk le nem vetettük –

Mennyit tanultam én azóta
ég-föld-pokol bösz firtatója

Nyílt ablak és ajtó előttem
fény ömlött szét a vaksötétben

Hány dúvadat domesztikáltam
s ma füttyszóra nyaldossa lábam

Több mint húsz éve csak veled nem
semmire veled nem mehettem

Fordított kígyó ki a bőrét
vedlés helyett növeszti hétrét

Erős dajkám ki esteledve
kész bizton kész az új szerepre

s pislákoló szememre nézve
majd fölvesz karja bölcsejébe
fölvesz haját arcomra szórja
s fülembe zsondul altatója.

Ö

Ihletem ihletője!

Ha a kert ha az éj
szóra ha bírnak a sors görcsei harmóniái
az ember szokvány-dolgai: másod-sugallatok
Ihleteim ihletője:

a kijáratoknál bejáratoknál
ő áll ajtón öltöztet a szükséges álruhába
tesz tolmács- és hallókészüléket fülemre
s áldja meg a kellő nyelvvvel a nyelvem
hogy mintha otthon forgódhassak mindenütt

S ha nem lenne? ha nem lesz már?
jaj rabságom jaj magán-zárkám ideje!
tótágast állnak körülöttem a hidak
ráccsá szerveződnek nem léphetek ki közülük.

Padlás-Odüsszeia

Ritmus, rend, zene

Így szabálytalanul szabályos.
A kis káosz nagy geometria.
Görbe ágak közt görbe szél,
örvény a lélek mélyein,
alvás, evés, szeretkezés,
henyélés, munka: ködgomoly,
nyúló, forgó, magába botló,
hunyászkodó, erőszakos,
földön fekvő, ágaskodó,
s mind együtt: ritmus, rend, zene.

Szívig hat a csecsemőírás,
velőkig a halálüvöltés,
ez is, az is forгат, zilál.
Káprázatos, mi van a réten,
lapulevél-árnyéknyi réten,
egy csöppnyi vízben, fönt az űrben,
macskaszemben és kutyaorrrban,
népek meg emberek között,
évszázadok árkaiban:
zűrzavar - ritmus, rend, zene.

Holnap vajon mi lesz velem?
Dzsungel-ösvényen éltem eddig:
eleven örömök, bajok
fújtak rám fagyot, meleget:
kardok kísérték és ölek,
szövetségek és árulások,
kibuggyanó vér s kacagás.
Akármi lesz holnap velem,
valahány béke, háború:
a vége: ritmus, rend, zene.

Két metamorfózis

I

Izgalmas akkor lesz valóban
mikor kicsiny
határait széthullanak majd
és ezerféleképpen
kerengnek-mozgok a világban
mint föld a földben víz a vízben
féreg a féregben mint lég a légben
a mostinál sokkal hatalmasabb
rend és törvény szerint

II

Csata után széjjelszórt tollcsomók:
a macska gerlicét evett
Most gerle nincs
a gerle macska lett
s a macska
mégse tud röpdlni.

Jön az angyal

Hát jön az angyal jön az angyal
jön s tanúkat hallgat ki rólam

Mi lesz ha szólal majd a csengő?
Szégyenkezve megyek a fához
gavallérságot és kegyelmet
látok nevem mögé kirakva

Hát jön az angyal jön az angyal
talán felém is elvetődik
ágyam szélére ül fehérén
fehér parázs tűz dől belőle
átüt rajtam fölgyújt kiéget

S a tanúk hiába dohognak
gyerekszívvel megyek a fához.

Villanások

1

Ha másokkal fölétetem,
akkor lesz élő életem.

2

Meddig gazdagodhat az ember?
Ontja kincsét a szív s az elme:
anyaméhek folyton teherben,
forr a hím-titkok gerjedelme.

3

A szülőágy s a sírhely tengelye. –
Ki tágabb, ki szűkebb körben forog.
S nem mindegy-e, mi porlad el vele:
szikrázó elme, borkarcos torok?

4

Örökélet, paradicsom. –
Ott már nincsen eszem-iszom,
nincs a nőknek combja, melle.
– Ó, csak bár örök ne lenne!

Idő-infláció

Ijesztő, ahogy tízesekben
számolom az időt,
s mind gyakrabban rájár a nyelvem:
„Húsz, harminc, sőt, ég ura, negyven,
már negyven évvel ezelőtt...”

Idő-infláció: nagyobbak
lettek a címletek,
az éveknek is, nemcsak a napoknak
értéke megkisebbedett,
s a forgalomból lassacskán kikopnak.

Majd még tovább és még tovább,
majd végül egész életem
aprópénz lesz, lyukas peták,
s csörgeti, kölykös vagyonát,
bő markában a végtelen.

Időjáték

Egy néni szokott itt kinézni
ezen az ablakon ahol most
egy kislány játszik rongybabával

Hetven év vissza: az a néni
az játszik itt a rongybabával
hetven előre: ez a kislány
ez néz a nyitott ablakon ki.

A prédikátor könyve

Salamon hát minden hiúság?
Ez ám a nagy dolog: ilyen
szemmel nézni virágra égre
feleségedre lányaidra
nők mellére hazára versre
és hinni bennük hinni mégis
és a napok mézét kiszívni
és úgy hogy ne csak mint az állat
hanem érezni a csodákat
a nagyszerűség levegőjét
és mindig hogy minden hiúság –

Padlás-Odüsszeia

Rétegekben hánytorog elő az idő, felfűzve egy-egy fényzsinórra.

Óvodás-gyerek szólal, vállán bőrszíjakból font, csöpp uzsonnatáska, valami kilátszik belőle.

Lyukas, korom-zománcos tepsik, palacsintasütők, lábosok, fazekak. Nagyanyák sütnék-főznek, még talán dédanyák is. Kigombolt nadrágok, körül-zsíros szájak, mély-vastag büfögések.

Ezt a díványt már aligha rakná össze valaki is. A karcsúsított barna rugók egy-kupacban, máshol az afrik, máshol két barokkláb. Majd a díványok utolsó ítéletén, ha a díványok istenének angyala megfűjja harsonáit... (Lásd: lejárt temetőparcellák, robbanások halottai!)

A szekrénytelen fiókban ifjú diók. Keserű a diólevélszag, csúcsmagányos fa társtalan szaga. Idillek a lombjai alá kenve: poharazgatások, kártyacsaták, nyárest-csöndbe olvadó szókanyargások. Ennek a fának pedig semmi érzéke az idillhez, semmi köze hozzá. Keserű fa, csúcsmagányos, a zivatar jobban kedvére van. De az erő mindig fészket szül, a zord erő pacsuli-puhaságot.

Egy rézüstből meg – az üstháznak nyoma veszett – sorra kimászik a tegnap és a tegnapelőtt technikája. Hökkentő gyűjtemény: kétszálal, textilszigetelésű villanydrótok, faszenes vasaló, ólom vízvezetékcső-darab, falifogas, csillármaradvány, félfordító, dúlt elemlámpa-tok, vekkeróra, törött csiga, horpadt kávédaráló ésatöbbi ésatöbbi (folytatható a saját tapasztalatok és tetszés szerint, nem lesz lényeges eltérés).

Kint jár a szél, nap szikrázik. A szél vékony suhogására, a nap egy-egy fényzsinórára felfűződik a réteges idő.

Tíz hosszú év Trója alatt, tíz hosszú év hazafelé. Csak tíz volt-e Trója alatt, csak tíz-e ez a pár-perces bolyongás?

Pénélopé hűséges és türelmes. Az időt fonja nappal s fejt éjjel. A hosszú-hosszú kelme így marad néhány arasznyi csak. Pedig...

S leszáll az ember, vissza Ithakába, s csodálkozik, hogy annyi-annyi év múlt el, holott kutyája még ugyanazt a csontot rágja, amit előbb dobott neki.

Tudni kell

Tudni kell, hogy az emberi kapcsolatok között akad olyan természetű s fokú,

amelyben az egyik fél magatartása szőröstül-bőröstül felfalja a másikat.

A bibliában például az „Aki felső ruhádat...” vagy az „Aki arcul üt téged jobb felül...”

mondások utalnak erre.

Ilyenkor egyszerűen nem lehet ellenségeskedés, mert a cselekvésvonalak egyirányúvá fordulnak.

Így áll a dolog az anyák és gyermekek között is.

A mindig áldozó anya szeretetében telhetetlen, mindenevő, s még a leleményes rosszság se képes kifundálni olyant, amit elutasít.

Aztán van ilyesmi a szerelemben is:

ha az egyik szerelmes annyira kitágítja szerelmét, hogy a másik nem mehet ki belőle,

undorral, hűtlenséggel, faggyal, sőt gyilkossággal
sem mehet ki.

Az effajta faló-magatartásúak boldogok és erősek,
talán még a sírba is leviszik boldogságukat,
s valamit a föld is megismer
azokból a legnagyobb titkokból,
melyek révén egy élet emberinek nevezhető.

Pedig

A szem tükröz (ez a dolga) a vese kiválaszt (ez a dolga)
a szív here tudó s egyéb kellőképp működik
a bőrön belül minden a helyén
Külső rendetlenkedések itt-ott akadnak ugyan
(öldöklés erre-arra)

de az ember – szomorú! - lassan
a rendhez hajlandó sorolni ezt is

Pedig a történetek szövetén
(ha a fenevad ábra messzi is még)
valami már talán megkezdett
A mákszem-percek bokrában talán
fészkelődik már amaz egy
mely gong lesz majd és gongüto
s jelenti:

indul az üzettetés
hajnalodik

a nincsen-út-visszafelé
s a gyorsuló lélegzetek kora

Az ostoba monarchát még dinasztikus
álmok ringatják-szédítik holott
néhány szobával arrébb
csontos markok fonódnak össze
s pecsételik meg sorsát mindörökre

Okkal inkább

Verseim sorsa

Mikor már véreim nem védenek,
s azok se, kik még emberként szerettek:
lesznek-e akkor is, kik kézbe vesznek,
olvasnak, emlegetnek, értenek?

Nyilván piszkos-kis önzés volna, ha
a magam étkét, magam italát
tukmálnám más földű-egű világ
más-éhű, más szomjú lakóira.

Ne maradjon belőlem semmi több,
csak amit élő érdeke szerint
táplálékként őriz meg az utókor.

S amire nem lesz majd szüksége, mint
szemét pusztuljon a szemét között,
kerüljön illendő helyére jókor.

Lámpás

Az éj tenyészte elégséges magának
Nemző s öl egyaránt mikor még semmi sem volt
s mikor már semmi sem lesz ő szült és szül rakásra

Meg kell halni ó meg kell halni
Sziget az élet tenger a halál
ó tenger a halál

Sötétbe szűr a lámpás keresi a sötétet –

Nem az egészségesnek kell a gyógyszer
Apró győzelmek koszorúi könnyen
elhervadnak apró hallelujákból
könnyen lehet sirató

Dicsértessék a lámpás mely a sötétbe szűr
s nem a fényben világít nem a fénynek
Dicsértessék a lámpás ha sugár-csápjai
az éjszaka falán tapogatóznak

Csonkulni másokért az az igazi épség.

Csak azt nem

Aki dudás akar lenni,

Dudás lenni nem akartam,
éltem volna nyugalomban.
Most is inkább, hogyha tudnám,
a dudámat elhajítnám.

Pokolra kell annak menni,

Bizony mentem én pokolra,
hol békésen, hol morogva,
vagy ha már végképp rühelltem,
a pokol szállott meg engem.

*ott kell annak megtanulni,
hogyan kell a dudát fújni.*

Pokol bennem, én pokolban,
közben ezt, azt megtanultam,
várni, tűrni, hinni, félni,
boldog lenni, sírni: élni,

csak azt nem, a dudát fújni,
azt nem tudtam megtanulni,
azt tanulni kell még váltig,
azt egészen a halálig.

Az öreg Milton

Ó, látomásom! A bukás után,
akkor se hittem volna, álmaimban
se hittem volna ezt a gyatrulást.

Nem arról van szó, hogy a nagyszerű
Sátánt reméltem megtalálni a

siralmas bűnösök bandáiban,
s hogy a naplelkű angyalt, Rafaelt
kerestem a vallásos egyletekben
vagy a papok között, s még azt se vártam,
hogy Ádám-rangú lényeket lelek
a szürke nyüzsgésben.

De ennyi korcsot,
ilyen szutykos-kicsiny kókler-hadat,
mely a hatalom morzsalékain
civódva a hatalmasok mosoly-
ringy-rongyait vadássza, hogy belőlük
zsandár-öltönyt varrasson, és amely
nem kétszínű, de hetvenhét színű,
s mellet-döngetve váltogat hitet;
s ilyen türelmes birkákat, akik
nemcsak megnyírni engedik maguk,
hanem a nekik lökött keserű
füvet is lelkes hálával zabálják –
haj, ennyi korcsot!

Túl az Édenen?
összébb ment a világ, kiűzetés
lett az én sorsom is. Menny és Pokol
térsegein ki biztosan mozogtam,
s Turkesztántól Rómaig, Mexikóig:
ma ágy és asztal közt is csak botorgok.

Vak vagyok: bírhatlan-sok volt a fény.
De jobb így, új mocskot nem láthatok,
s a régit meg kimossa tán belőlem

a belső tündöklés, hogy csak nevessem
a teremtés e gyönyörű hibáit,
lányaim, kik naponta meggyaláznak,
nevessem, hogy fázós ebként kucorgok,
s a szomszéd fűszeres lett kényuram.

Egynyári virág

Világ körüli utazás

Egyik fától másikig
egyik gyomtól másikig
egyik rögtől másikig
egyik úttól másikig
egyik padtól másikig
egyik karótól másik karóig
egyik tőkétől másikig
egyik madártól másikig
egyik rovartól másikig
egyik virágtól másikig
egyik árnyéktól másikig
és mindegyiknél meg-megállva
mindegyiket elnézve hosszan
megtapogatva meghallgatva:
világ körüli utazás
életre szóló utazás
halálig tartó utazás

száz és ezer tapasztalat
kicsi a kert
kicsi a kert
bejárhatatlan
fölfedezhetetlen

Egynyári virág

Egyetlen nyár az egynyári virágnak: teljes virágöltő.

Nem bírok soha társa lenni. Semmiképp se bírok májusban, júniusban például, amikor ő tíz, tizenöt vagy húszéves hévvel, szomjúsággal és éhséggel él.

Csak izgatottan figyelhetem, talán kicsit gyanakodva, olykor elérzékenyülten s emlékezõn: min jutott túl, min van még innen, s hol áll egyáltalában.

Esetleg kiszámíthatnám azt a szeptemberi vagy októberi napot, amikor egykorúvá válunk. Csak villanásnyira. Elmegy mellettem, de pillanatra szinkronba kerülünk.

Aztán már csak utána nézhetek, csak tisztelhetem, ha éppen elfog a jámborság és a kegyelet. Mert menthetetlenül elébem öregszik.

S lesz számomra aggastyán, talán soha-meg-nem-tudható tudások tudója.

Lesz végül kerek életű halott, amit én magamnak csak szorongva remélhetek.

Lélek és ősz

Akvarell-táj kő-lélek márvány-lélek
A márválynak nem árt a pára nem árt a kőnek
Láthat a szem bolyhos kontúrokat zilált
síkokat omlatag szerkezetet: a lélek
kő márvány a lélek a változó évszakra mitse hederít

A lélek évszakai mások a lélek ideje más:
vénebben jár a vén tőkék és fák között
ismeri makacs ritmusuk buzgó rabságuk ismeri
gyámoltalan védekezésük hogy mindenről
lemondanak
csak megmaradjanak kopáran szürkén bármiképp

Egy-nyári lepkék bogarak tébolya pezseg
mindenütt
a pusztulás előtti láz kavarja-űzi őket
A lélek kő-nyugodt előre s vissza tudja már
lepkék bogarak istene kőben szorozva-osztva
jelen van sorsuk-lényük valahány mozdulása

A pára majd fölszáll a lepkék bogarak tébolya
kihuny
új arcot ölt a táj aztán megint aztán megint
cirmosodik a szem kútja mélyül sötétedik
A lélek kő márvány a lélek szigorú és kemény
legfőljebb néhány karcolásnyit változik.

Téli ünnep

A sár éppúgy sár, mint akármikor. Éppúgy bemocskolja a kristály-szél alját, mint például három hete. Eppoly szomorú a málló vakolat porlása a falon s a leveletlen gallyak bádorgsörgése az akácfán.

De jön az ünnep, s nő, fényesedik. Megtölti a szíveket, s kidől belőlük. A sár, a gally-csörgés, a málló vakolat: kellék lesz, épp idevaló. Az ünnepé, mely hívja őket, s lábához szelídíti. Az ünnepé, mely oly mérhetetlenül hatalmas, hogy még ellenségét is magához engedheti kockázat, aggodalom nélkül.

Az ünnep a szív legfőbb gazdagsága.

Balatoni néhány sorosok

(A tóhoz türelmetlenül)

Nem bírunk egyedül maradni,
pedig már fojtanak
a kikívánczozó szavak,
a megszületni vágyó mozdulások,
mocorgó vallomások.
Egyedül kéne már maradni,
nem csak így egymásra meredni
sétányok, kikötők,
emberi zaj-verők:

az idetolakvó világ
sokféle rácsain át.

(Este)

Úgy tele van ez a nagy nyári este,
úgy tele van giccsel (tömény csodával),
hogy mint a fő-fő szépségeket, ezt se
lehet kibírni, csak iróniával.

(Parti kártyázó)

Veri a blattot, fúj, dörög, hevíl,
s olykor mélyen megbotránkozva hallja,
hogy az asszony – nyilván eszetlenül –
valamiféle Balatonba csalja.

(Javaslat)

Szigorú rendeletbe kéne adni,
hogy kinek mit van joga mutogatni.

(Szorongás)

Révfülöp,
lány partjaid ölen ülök,
s fájások dúlnak, szédülök.
Hát persze: vénülök.
Megrémülök:
talán csak már nem útra készülök?

(Egy öreg villára)

A kertbe a kertbe
a legvégébe a kertnek
a legvégén a házba
a legvégső szobába
becsukni ablakot ajtót
becsukni fület
becsukni szemet
s aludni aludni aludni
hosszút mélyet kanyargót

(Padok)

A móló mellett falvédő-liget:
rózsák futóban és bokorban
s utak és mindenekfölött padok,
de biz' malackodásra nem valók,
ha még csak ülnél is, löknek le zordan.

(Sex-hullám)

E vad tájban nincs kímélet:
vadul dúl a nemi élet.

(Anti-sex)

Hergelem magam: úgy sincs rajta sok,
milyen is lenne talpig meztelen?
Hanem hiába, nem megy a dolog:
vetkőztetés helyett öltöztetem.

(Halak)

Jönnek, – talán kíváncsiak
e másfajta világra.
Mi lenne, ha, míg fölragad
az űrbe vágyunk, mint halat
egy horog minket éppígy kihalászna.

Ajtó

Fordítva inkább

Lehet, hogy egy reggel nem indulsz:
lerogysz, lábad végképp kitörve.
Meglódul a lakás bolondul, s
alázuhan az ég a földre.

Toporgok majd – béklyóban állat –
erőm kifogyva nem menekszem.
Nézem cipődet és ruhádat,
néhány perc, s éveket öregszem.

Gonosz vagyok: fordítva inkább!
Úgy nyilván könnyebb lenne sokkal.
Nekem könnyebb, s neked? - Kibírnád.

Hogyan? – Miként rossz napjainkat
eszköztelen alázatoddal
értem s helyettem is kibírtad.

Ajtó

Kinyílik-e az a zöld rücskös ajtó?
Kinyílik-e? Elém szaladnak-e?
Pedig bent vannak semmi kétség
Bent kell hogy legyenek
Másutt sehol se sikerült
nyomukra lennem
Nyilván a székeket húzogatják:
várakat építenek
külön-külön mindegyikük magának
Sejtik hogy az ilyesmi fontos
nem tanította senki őket
Nyugodtak a díszfák az udvaron:
ma is látták hallották mind a hármat
Nyugodtak a zöld ablakok a lépcsők
a tető s a kora-szeptemberi
délután aranya a házfalon
Szerintük semmi zökkenő
De nékem
De nékem kinyílik-e az az ajtó
énelém kiszaladnak-e? – –
Gyöngé lábdobogás gyerekhangok tüskés
harmóniája

belülről valahonnét
Belülről belülről – a falak mögül-e?
bordáim mögül-e?
Gyerekhangok gyöngé labdobogás
ám csak nem nyílik az az ajtó
holott tudják hogy ilyen táj t jövők haza
szokásosan
Ott álldogálnak rendszerint a kerítésnél
izgatott s hűségés fogadóbizottság
arcukon kezükön a játék nyomai
árnyékban jázminbokrok alján
A szemben-házfalon
az édes szeptember-délutáni napfény
akár e mostani –
Ó de csak sem nyílik ki az az ajtó
(kópéságból más okból kulcsra zárták?)
Pedig bent kell hogy legyenek igen
bent kell hogy legyenek
Másutt sehol se sikerült
nyomukra lelmem

Költözködés

Nézem a szemed nézek a szemedbe az én szemem
néz vissza rám
magam nézem hát magamat s furcsa módon
űrbe néz mégis ez az odavissza
körkapcsolásos kutatás az űrbe

s az űr megtöltődik valamivel
valami színessel ahogy a levegő is
elszínesedik ha belé tekintünk
Űrbe néz ez a szem én kicsi lányom
kis anya-lányom űrbe néz e szem

S az űr két oldalán a dolgaid
költözéskor az udvarra tett bútorok
melyek a régi otthon
meghittségét viszik a szabad ég alá
s míg köztük jár a költöző „Az én
házam az én váram” biztonsága veszi
körül csak hogyha túllép rajtuk akkor
fogja el a sem-itt-sem-ott riadt
kiűzöttsége

Ó kis anya-lányom
költözöl néhány éve már szünet nélkül csak
költözöl
az otthon bútorai fontos nem fontos tárgyai
az udvaron sorakoznak az utcán
s még messzebb: nyargaló s országhatárokat
átvágó utak partszegélyein

Költözöl kisdoddal karodban
költözöl viszed bútoraidat más otthon falai közé
és úgy viszed hogy mindig azt ami még

a legközelebb
ami hozzánk legközelebb és lassan egyenként
kicsúsznak

látókörünkől dolgaid s velük te is te is
és karodon a kisdod is

Aztán pár lépés az időben
s karodról a kiseded leszáll kisededet vesz karjára ő is
az ismétél és így tovább és folyik a költözködés
Majd pár új lépés az időben
s kihullunk mi te s az a kised is
elporlanak a bútorok a tárgyak szemétre kerülnek
vége lesz a költözködésnek vége lesz végérvényesen
s a sorban a negyedik ötödik kiseded csak hírből
tudja már
hogyan téged más otthon nevelt fészkeben én kis
anya-lányom

Ötösfogatom

Unokáimnak

Én kicsi ötösfogatom
alhatok én már a bakon
viztek s tudom hogy jó felé
akkor is ha a sír felé

Én kicsi ötösfogatom
átugrattok a síromon
s én mindig élő lehetek
és mindig mindig veletek

Egyiktek őrzi szememet
másiktok őrzi szívemet
s a harmadik s a negyedik
s az ötödik is valamit

S bár így szétosztva ha vagyok
mégis egészben maradok
s rátok tekintve a világ
engem fog észlelni tovább

Én kicsi ötösfogatom
verseknél felsőbb hatalom
szám szélét – nézzetek ide! –
derű sugara fényli be

Unoka-rigmusok

1

Elér-e még a föld felett?
Vagy meglehet,
hogymár csupán emlékemet?

2

A nap feljött rég az égre,
hogymelőször bújt a fénye
egy új szempár tükörébe.

3

Hatodik unokám –
De én nem unom ám!

Bálintka, Violka,
mi kéne, ha volna?
Szilvinek, Évinek
hogy ityeg a fityeg?

Hát a kis Krisztián?
Messze van. Nagy hiány!
S Ábel? – Ő csak félnapos,
rigmus nincs még róla most.

Három fiú, három lány...
Engem meg már Kháron vár.

1983. január-június

Agónia

I

Azok a föltápaszkodások azok a
készülődések gyors csomagolások
aztán azok a csomag nélküli
meg nem állítható elindulások
a lakás más és más zugaiba
s a dühös morranások hogy *muszáj*

a betáplált cél az üres szemekben
a rogyó lábak kőkemény fegyelme –

Itt már fordult a földi rend
neki lett pontos útiránya
határozott tennivalója
mulaszthatatlan dolgai
melyek a szürke köznapok
előinek esetleg összeviasszák
mert ők szélrózsza-tengelyek
közepeiből tetszésük szerint
kelhetnek útra s ha az *erre* téves
jöhet az *arra* vagy fordítva éppen
s előbb-utóbb csak sikerül
s nem kényszerülnek számot adni
percekről centiméterekről
s ismételhetnek újrakezdhetik
próbálkozásra meg nem vérre náluk

De itt itt

e dicsőséges szegénynél
itt már mindenből egy maradt csupán
s fogy a sor és nincs többé változat
és ez az iszonyú céltudatosság
ez a nyílvevessző-ívű lendület
ez a föláradó aszkéta-düh
mely sürgeti a végkifejletet
és minden moccanást jármába fog:
a kívülről nézőt is földresújtja

II

A kedves ősz a lombhullás a fű
sárgulása a hervadó virágok
a deres-ködös reggelek a hosszú
éjszakák és arasznyi nappalok:
a halál e szelídke hírhozó!

ó milyen jámbor játékok a hörgő
torok a kihulló haj a pohár
vizet se bíró kéz a kergült
nyelv semmihez se köthető bitang
halandzsái

s a végén a kitátott
száj szemérmetlen inymutogatása
s a hűtlen levegőbe kapdosó
csámpult metszőfogak botránya mellett!

Dávid tánca

A város oldalában

Egy ilyen este mondjuk
(csípős-nyers nyári csöndes)
mikor levél csak itt-ott
mikor ritkán remeg csak
mikor beléfogózni
mikor nincs már mi tárgyba
nincs már mi gondolatba
egy ilyen este mondjuk
ültél ablakodnál
a város oldalában
néztél a vaksötétbe
s nem tudtál megfogózni
Janus bátyám öcsém te
öt század bércein túl
vadmessze-messze tőlem
egy ilyen este mondjuk
pár ezred bércein túl
mikor levél...stb.
ül mert hát akkor is lesz
egy költő egy jövődő
ül vaksi ablakánál
a város oldalában
néz-néz a vaksötétbe
és nem tud megfogózni

de emlékezni tud még
s minket öt századévnyi
bérc két szél-távolából
Janus bátyám öcsém te
fázékony árvaságban
irigy nosztalgiával
talán majd összegondol

Költők, fiatalok

Öcsém drága öcsém költők fiatalok
kiábrándítsalak? én rosszat nem akarok

én nem akarok rosszat de ne kérdezzetek
ne kérdezzétek hogy s mint látom a költészetet

mondtam igen hajdanta én is nagy szavakat
hogy így meg úgy hogy szentség nincs más a nap alatt

hogy életem egyetlen tartalma célja ügye
hogy azért van hogy az embert magasabbra vigye

hogy nincs alku hogy érte semmi se drága hogy...
– miként ti gondoljátok költők fiatalok

nyilván kijelölve napom már mire nem jön éjszaka
vagy éjszakám amelynek nem pirkad hajnala

ha valamikor hát most köntörfalazni tilos
(bár ahogy mondják: mindent eltűr a papiros)

vagyis: csak írtam írtam s a szavak szerkezetek
a vers rámkényszerített mindig egy s más szerepet

s ha új lett készen: – újra ha sok-sok – mind az egész
gyümölcsként termett egy kancsal viselkedés

esetleg félig kancsal vagy negyedig ötödig az
az arány mindegy az a fontos hogy valamiképp nem
igaz

öcsém drága öcsém költők fiatalok
ringyók a szavak befűzni ne hagyjátok magatok

úgy se hogy mint a bogáncsok rátok ragadjanak
vagy szándékotok ellen valami mást mondjanak

úgy se hogy ami végül mindebből megszületik
az dirigálja az embert az embert bennetek itt

legyen példátok inkább a rendes szívdobogás
ami egyszerű tiszta nem szól bele álca fogás

persze a költészet szent mást nem vallok ma se még
de úgy ahogyan szent az ember a föld meg az ég

sokat tanultam idáig s lám ennyit tudok ha tudok
öcsém drága öcsém költők fiatalok

Mit is?

Eddigi verseim esszenciáját?
a szavakat? mondatokat?
a változó élmények magjait?
a toll fogását? a sorok
ritmikáját? a vers fényudvarát?

A töredékek százai helyett
hogy legalább egyetlenegy
egyetlenegy egész legyen?

Vagy egy görcsöldő mélylélegzetet?

Dávid tánca

*„Dávid pedig teljes erejéből
táncol vala az Úr előtt...”*

*„... Mikál, Saulnak leánya kinéz
vala az ablakon, és látván, hogy
Dávid király ugrál és táncol az
Úr előtt, megutálá őt szívében.”*

Sámuel II. 6.r. 14. és 16.v.

Az Úr: úr hatalmas és roppant monarcha
egyetlenegy és nincsen hozzá mérhető
és aki igazán és helyesen fölismeri
annak szándéka nélkül is viszketni kezd a talpa
és táncba fog és annál hevesebben
mennél jobban átjárja a fölismerés
Ha meg úgy járja át mint a kendert az áztató
a gáz a gázcsövet mely leszerelés után is
még hónapokig szaglik kint az udvaron
vagy a dohány illata a dohánygyári asszonyokat
akiknek pórusaiból szeretkezéskor is ez árad
akkor a hevesség teljes erővé fokozódik
mert ilyenkor a test is meg a lélek is
széppé akar válni hogy legalább egy keveset
kiérdemelje a kegyes örömet mire érdemetlen
és táncol táncol táncol az Úr előtt táncol észvesztetten
külön táncot jár a bokája a talpa és a lábfeje
a lábszára és térde combja külön a bal külön a jobb
(és folytatható lenne felsorolva minden porcikáját)
csak táncol táncol bánja is hogy a végén majd

összerogy

mert tetszeni akar az Úrnak s így köszönetet mondani
Hanem jön Saul lánya jön Mikál jönnek Saul
 lányai sorban
és látják az ugrándozást a táncot s elhúzzák
 a szájuk
biggyesztk ajkuk nevetgélnek röhögcsélnék
 gunyorosan
oda is köpnék megvetően és megutálják őt
 szívükben
s teszik oly feltűnően hogy mindenképpen lássa
 a táncos
esetleg néhány szót vagy mondatot ki is böffenek
 fogaik közül
ilyesmiket: „Ni hogy igyekszik a szolgál elkü!”
 „Talpnyaló!”
„Csak meg ne szakadj!” „Légy nyugodt
 megveregetik majd a vállad!”
Ő a táncos kicsit lassít tétovázik keserű lesz
 a nyelve
előbb harag s gyűlölködés kél benne később
 szánalom
aztán nem látja már s nem hallja a Mikálokat
tánca erősödik ugrándozása szilajul
egyre vadabban egyre lelkesebben csinálja
aprózza dobbant pördül andalog
karját csípőről dobja levegőbe
fejét levágja fölszege fordítja jobbra-balra
és járja teljes erejéből még elszántabban mint előbb
szép akar lenni szép és buzgó amennyire tőle telik
mert tetszeni akar az Úrnak s így köszönetet mondani

Abszolút monarchiám

Abszolút monarchiám

Ez itt most az én abszolút monarchiám

Hogy a farkasalmákat letépkedem-e
a földön széttaposom-e
hogy a gyermekláncfű jövő tavaszig feladat nélkül
vegetáló töveit kirángatom-e
hogy rakásra gyilkolok-e hangyát csigát:
szeszélyemtől függ félelmetesen
Szeszélyem meg mit tudom én mitől:
egy árnyék-lebbenéstől
egy futó illattól talán
egy rám fordult vagy elfordult szempártól-e
vényomásom billenéseitől
vércukromtól vagy hőmérsékletemtől
szexuális közérzetemtől
a levegő nedvességtartalmától
attól hogy mit olvastam délelőtt
mit tudom én mitől –

Akárhogy van félek magamtól
miként az abszolút monarchák általában
mert a korlátlan hatalom a legszörnyűbb
rabszolgartató

a korlátlan hatalom saját birtokosát tartja
rabszolgasorban
s követtet el vele cél- és okatlan bűnöket
Fordulok hát inkább a nap felé
sugarai a körtefa...

De lám még közben is!
egy frissen kelt borostyánt szaggatok
néhány levele kezemben maradt
unottan összemorzsolom s elejtem

Cyrano érdeke

Szamócavirág

Mit szól hozzá a rend valamilyen
őre-ura, hogy december tizen-
kilencedikén – halljatok csodát! –
kinyílt egy kisedd szamócavirág?

Kinyílt egy apró csillag a törött
s barnára dermedt levelek között,
s amikor tompán bealkonyodott,
a csillag még izzóbban ragyogott.

Sűrű tél volt, rendbontás volt tehát,
hogy kinyílt az a megbódult virág,
hanem bizonynyal célja volt vele,
és tudta jól, hogy miért kezd bele.

És tudta azt is, hogy nem tart soká,
de boldog volt, hogy a kert homlokán
s a télén és egy szürke, meghatott
halántékon rövid fényt gyűjthetott.

Minthogyha pille tengerpartra száll,
együtt éled kivétel és szabály,
s az ár kidől, s a pille már sehol:
parányi pötty a vízen valahol.

Cyrano érdeke

A Cyrano-Christian jelenet:
Cyrano súg, és Christian hebeg.

S mennél csábítóbb Cyrano szava,
annál tanácsosabb elbújnia,

mert Roxan megszedül, s száját keres,
s ha Cyranót találja, hát mi lesz?

Elrontja a szó győzelmét a száj,
melyet egy roppant orr alatt talál.

Cyranónak – ez lenne érdeke –
szavát inkább zagyválni kellene,

hogy a kívántat elriasztaná,
illúzióitól megfosztaná,

hogy a beszéd és arc közt semmilyen
botránkozásra jó ok ne legyen,

s hogy aztán, ha a sötétből kilép,
magát viselhesse, ne szégyenét.

Romantika

– egy temetőben

porlunk a végtelen időben,
sőt ha parcelláink lejárnak,
esetleg közös sírba hánynak,
sőt csontjaink szintén esetleg
egymással összekeverednek,
sőt kerülhetünk mindörökre
egyetlen nagy földmélyi rögbe,
sőt bármi ehető növénynek
gyökérzete hozzánk leérhet,
sőt a növényt... minek sorolnám,
történhet mindenféle formán,
s leszünk (lehetnénk) – nincs kizárva –
idők végéig összezárva.

(Ha meg másképp lesz, hát nem így lesz,
s ha nem így lesz, majd valahogy lesz.)

A történet vége?

Feküdjék, édes hölgy, szépen bele,
itt a gödör, a szívem közepe.
Elfödlelem: súlyos göröngyöket
dobál a deszkára a képzelet,
s néhány virágot hozzájuk kever.
Alattuk, hölgyem, bizton jól hever.
S mert ebben vannak még hiányai,

segítek, hogy lennének álmai;
hát persze olyasfélék, aminők...
már amiket férfiakról a nők...
Ám ahhoz csöppet sem ragaszkodom,
hogy rólam is, bűbajos asszonyom,
vagyis hogy én is egy...

Ó jaj, igen,
ólommá lesz e sírtól a szívem,
előre is tudom; de hogyha így,
akkor viszont miért ne volna így
Mentségemül ki kell jelentenem,
halálában végképpen büntelen
s vagyok legfőbb negatív oka:
túl-túl soká kellett kibírnia,
megunta nyilván, s törten „elhajolt”
(afféle „fordult” Szép Ilonka volt,
kit titkos bú éppen mivel velem,
és nem azért rágott, mert nélkülem).
Én mégis a köztemető helyett
bennem kínálok önnek nyughelyet,
meg aztán – szól az ó parancsolat –,
hogy „... a halottak a halottakat...”
s én is majd hogy halott vagyok, bizony,
magamra hát vonatkoztathatom –
Édes hölgy, ami önből az enyém,
arról többé nem mondhatok le én,
kivéve, hogyha a nagy harsonát
még mostanában megfűjnék... Nohát,
akkor – becsszó! – tüstént elengedem,
s még zsebkendőmet is meglengetem.

Közhírré

Mai la Fontaine

Századunk diktátorainak

Az oroszlán – mert az oroszlánságok
sorra dőltek meg –, hogy védje uralmát,
úgy határozott, demokratizálja
abszolutisztikus hatalmát.
Nem parancsolni: megbeszélni,
meghányni-vetni, megvitatni, –
érvekkel fog alattvalóinak
helyes utat mutatni.

S történt egyszer, hogy híre járt:
a szamár olyasmit iázott,
hogy az udvar s állítólag maga
az oroszlán is egy s másban hibázott.

Hívták ökelmét legott,
s az udvar népe összegyűlt:
farkas, róka, sakál, hiéna,
s persze a nagyúr is közéjük ült,
s jóságos arccal várták a szegény
tévelygőt; az jött is lógó fülekkel.

„Hibáztunk, sőt én is hibáztam:
ilyesmit mondogatsz; jól van, de hidd el

– kezdte a fő-fő –, helytelen
a kérdéshez viszonyulásod.
Hanem tárgyaljuk meg! Szabad legyen
a felvetés: ellenséges hatások,
és nem a jószándék beszélt belőled.
Képzetlen vagy, s... különben is
furcsákat hallottam felőled.”

És fejtegette szelíden,
hogy így meg úgy, és egyet-egyet
morrant, mintegy véletlenül.
Aztán az udvar népe: „Tetted
– szólt a farkas – anarchikus!”
Szólt, s mellékesen vicсорított.
Majd a többi vádolt, tanított.
S a végén melankolikus
hangon megint az úr: „No? hát, felelj,
vitatkozzál, cáfolj!” – és önfeledt
ásítással kinyújtogatta
két mellső lábát s rajt a körmöket.
S az udvarnép vele. Szegény füles meg
izzadt és fázott, majd kinyögte halkan:
„Vitatkozom? Minek? Vétkes vagyok,
minden szótok cáfolhatatlan.”

Az oroszán ekkor: „Lám, így helyes,
hogy szabad eszmecserében beláttad
botlásodat”. S hozzá: „Élj boldogul,
eredj, és eztán tartsd a szádat!”

Tanulság? – Nincs ebben tanulság.
Vagy tán ha volna:
kiket illet, soha meg nem tanulják.

Mi volt e test

Én tudom, igen, a legpontosabban,
a legmélyebben, legtöbb oldaláról,
az árnyalatok százezer fokán,
én tudom, igen, hogy mi volt e test,
milyen egyetlen, ismétlődhetetlen,
milyen páráj- és nem-lelhető csoda
az összejtől a végképp bonyolult
organizmusig, én tudom csupán.

Hát gyászolom magam előre, jobban,
mint teheti majd a legközelebbi
bőrömön kívüli másik, a szintén
pótolhatatlan, akit éppenúgy
képtelen lesz akárki elsíratni
őszintébb fájdalommal önmagánál.

Idegen szél

Hát például Amerikába
már nem jutok el bizonyára –

de ez csak példa mennyi hely
van még hová nem jutok el

és nemcsak földrajzi helyek
ezerféle másminyenek

mondjuk hány férfi s nő szíve
nyílnék elébem lépni be

mert hogyha arra gondolok
hogy négybilliárd szív dobog

s ha összeszámolom bizony nincs
mely otthonom lehetne harminc

ahol bizton vár ágyam étkem
védelmem társam békességem

s nem kell leskődnöm gyanakodva
szemekre és mozdulatokra

hogy mit s hogyan... s kis-nagy titok
milliójába sem jutok:

a kémia s a fizika
s más tanok tucatjaiba

s ölvén magam mértéktelen
át egy (már-már kész?) életen

maradtam jobbadán kívül
(értetlen mily értetlenül)

s ha belsőm fölfedése végett
fürkészem ébren a sötétet

ugyan mire megyek vele?
a táj zsákutcákkal tele

nincs kedvem elindulni sem
hisz a kudarcot is viszem

leülök „Így van” mormolom
talán el is mosolyodom

s zavarodottan fúj kerengél
kint is bent is egy idegen szél

Pojáca

Hát ha kevés
a szellemi legénykedés,
az agy virtuskodásai,
cigánykerék-hányásai,
hát ha kevés
az illatos pipiskedés,
s kínlódom bár égő igyekezetben,
a célba vett szem még csak meg se rebben:

nincs mentség: el kell kezdeni,
magam a veszteséghez edzeni,
hozzászokni a vén fejekhez
rajban csapódó, vétlen szégyenekhez,
miket a leleményes
leépülés kuncogva élvez,
s tapasztalni, hogy a sekélyes
harcban nem én vagyok esélyes,
és hogy ahányszor ön-fölcicomázva,
büszkén lesem, mit mutat a tükörkép:
visszanéz rám egy egyre görbébb,
pojácánál is pojácább pojáca.

Csak az segít

Az alázat, itt már csak az segít –
Látván a testnek gyöngeségeit
s a lélekéit, s hogy a hírhedett
akarat, mint megrugdalt eb, remeg,
s ha olykor-olykor fölbuzdulva még,
fogcsattogtatva mutatná inyét,
s előrohanna, hogy rendet tegyen
az elkanászkodó népségeken:
(képzelet, érzés, szív, izgága vágy:
komédiások és komédiák),
hamarján észre fogja venni, hogy
nevetség lett a szörnyű, régi fog,
s dühöngésére, bármilyen komoly,

a válasz egy-egy elnéző mosoly,
– fölismeri akkor, nincs másra mód,
mint elfogadni a sovány valót,
s kinyitni önszántából tenyerét,
lebbenjenek csak pillangói szét,
s legyen csak úgy, ahogy van, és lehet,
s a még nagyobb szégyen kímélje meg.

Üresség

Az ürességet kellene megírom.
De milyen az üresség a papíron?
Milyen a betűkből formált üresség?
Az én ürességem milyen üresség?

Tengernyi tó, előnti a világot,
hollósereg, földet, leget bekárog.
Az én ürességem fáj, mint a friss seb,
bennem van, bár vagyok százszorta kisebb.

Az ürességet, hogy ne lenne bennem,
a bőrömön kívülre kéne tennem.
Sikerül is talán, ha majd megírom.
De milyen az üresség a papíron?

Roppant nagy „0” tán, melynek a papírra
kerületéből már nincs semmi írva,
s nem tudható, merre fut karikája,
s hogy egyáltalában van-e határa?

Lehetetlen

Kezdem fölfogni kiskölykös kalandnak –

Most itt bujkálok embertestbe bújva
majd félig porrá válva vagy egészen
s részben egyéb mássá átalakulva
vers helyett állatot növényt csinállok
s a körforgásból soha nem esem ki:
ha egyszer meglettem már lehetetlen
akármiképp is semmivé lehetni

Közhírré

Hallgass meg kedves olvasó:

én ki a határsávba értem
és elképzeltem így is úgy is
és napról-napra képzelem még
nem kívánok könnyű halált
s ha bírom ez tán visszaadja
önbecsülésem és az ember
becsülését hisz annyiféle
eszközzel módon módszerekkel
irtották ki vagy igyekeztek
kiirtani belőlem őket

A kisebb út

Vissza csak anyagért s válogató
szemmel és nem sóvár nosztalgiával –

még mindig jönnek és jöhetnek új
jelenségek megismerésre méltók

amikhez hasznosak a már tudott
tájékoztató paraméterek

vissza csak élő tanulságokért
mert az út lényege nem változik

csupán a horizonton túl eső
látótávolságra közeledett

s mi rég az agy futó vendége volt
ma már a szív bejelentett lakója

így hát sosem előlről sosem újra:
a kisebb út nyilván izgalmasabb

iskolán kívüli egyeteme
lesz élettannak s anatómiának

személyes és félre-nem érthető
telitalálat-demonstrációkkal

meg kell tanulni a kimaradást
a játékszerek békés elhagyását

fehér papírdarabkák százzsínű
látását a kaleidoszkóp-csővekben

a visszaszámlálás gép-közönyű
hanglépcsőin „óh”-ok közt mászni le

magamhoz ölelni az iszonyút
megkeresni benn a fenségeset

érezni mindinkább a cél
beteljesítő közelebb jutását

Livingstone-nál jobb Livingstone-ja lenni
a rejtélyes öregség-Afrikának

hogyan talán a későbbi utazók
s hogy én is addig is otthonosan –

hiszen „Quid est turpius quam senex
vivere insipiens?” – régi szó:

„Van-e rútabb annál mint ha az ember
bolondmód éli vén korát?”

Előre-hátra

Ha visszafelé úgyis rossz úgyis rossz ha előre
Görbül a föld az idő szintén fut a szem üres

levegőbe

Tegnap egy fontos (fontos? fontos?) levelem

érkezett

holnap ünnep lesz hívja föl rá figyelmem az

emlékezet

Egyik se nagyon érdemel szót – de a ma az igen
az összegző s új alapot rakó buzgóság perceiben

A percek a percek az idő útjának zúzaléka

ha ők lazák becsúszik könnyen a láb a szakadékbá

Különben is: a folytonos előre-hátra fordulások

úgy meggyötörnek mint afféle testi tatárdulások

s az *akkor még* vagy az *akkor már* két távoli idegen

ikre

múltból jövőből végül is esik egyazon gödörbe

Barátaim tudjátok-e hogy az idő nekem nagyon fáj

hogy nagyobbat nem ismerek ennél a fájdalomnál

hogy az időről hallani sőt rágondolni sem akarok

(ostoba strucc hiszen velőmig bennem van én meg

benne vagyok.)

S a percek is... határaik között maradni éppúgy

képtelenség

hisz egyetlen perc is lehet kettős irányú végtelenség

amelynek tágassága oly roppant szűk hogy

összemorzsol

Barátaim előbb-utóbb tudom hogy a halál kisorsol

nézzétek el ha tán olyanak látszom mint egy
oktalan állat
sajdítóan iparkodom az is legyek ami a látszat:
belőlem az idő (úgy! úgy!) még nyomaiban is
kivesszen
kívül meg? – föld barom növény ahogyan őket úgy
vezessen

Az utolsó ítéletkor

Az utolsó ítéletkor valahogyan
megoldom hogy ne legyek más mint bárki más
az utolsó ítéletkor valahogyan
– ámbár ki tudja milyen testbe öltözünk –
megoldom hogy többé ne legyek kevesebb
szerzek egy jobb alsókart félkart valahol
s ha felharsannak az angyali trombiták
kipattanok síromból és fürgén megyek
ahova kell és összekulcsolom kezem
tüntetően a mellemen és hangosan
imádkozom hogy nézzenek rám s lássanak
s forduljanak is el mert semmi különös
nincs rajtam (végre nem lesz semmi különös)
forduljanak el sokat néztek azelőtt
persze nem épp ők de hát az már egyre megy
sokat néztek buta fölényvel a maguk
képére és hasonlatosságára lett
világban félszegen-sután bukdácsolót

Isten pólyása

A hit kevés hogy atya... hogy teremtő...
hogy gondviselő... hogy kik szeretik
azoknak minden a javukra... hogy
így aztán rendben a világ...

Sivár

idény kezdődött számomra naponta
akadnak ferde dolgaim bogos
botrányaim (nincs ez másként azoknál
akik kifele mennek s mindenük
mozdulna még a régi rend szerint
de fuccs a régi rend) nekem tehát
afféle dajka kell vagy kellene
aki nem úgy őriz csak általában
s vár hogy hozzáfussak hogy kérni menjek
esetleg bármikor vagy épp szabályos
fogadóóráján

nekem bizony

olyasvalaki lenne jó aki
tolakvó gondossággal vesz körül
fölállnom is segít leülnöm is
tud írt gyomorégésre szívnyomásra
itt-ott zavargó agyérszűkületre
érzelgős rokkant lelkifurdalásra
s még rossz szagom is ellegyezgeti

Mert az atya gondviselő teremtmény
csak akkor kell ha nem is kell nagyon
ha oltáron könyvben is elegendő
vagy szájon (a teljesség kedvéért)

Sivár idénybe léptem én bele
szükségem többre van hiszen az Isten
pólyásaként mindenra rá vagyok már
utalva

Hát jöjjön ha azt akarja
hogy föl ne mondjam a barátkozást
s vállalva a kitett gyerek bitang
sorsát pusztuljak el bitangul én is
a magam és az ő gyalázatára

Mondja-e?

Mondja-e az Úr vagy az úr (kis „ú”-val)
a belső úr ha elvégeztetett:
„Jól vagyon jó és hű szolgám...” vagyis
a bibliai summázást amelynél
biblia nélkül sincsen fontosabb?
Írom a följegyzéseket íratlan
ha be kell számolnom majd hangosan
vagy ha csak úgy hangtalan (mivel magamnak)
ne felejtsek ki semmit (érdemet!)
Rakatik pedig mind a többihez
rakatik pedig... És a jutalom?

Mit bánom én csak hangozzék a szó
csak hangozthasson kívül vagy belül
eföldi dolgaim megnyugtató
igazolásként hogy: „Jól vagyok...”
s hozzá az engedély: bemehetek
U(u)ramnak örömébe

Hogy mi lesz
utána az kevéssé érdekel

Simeon tűnődése

Én Simeon kin rajta volt a Lélek
s talán még rajta van
ki várta a vigasztalást
s ma is várja de folyton horgadóbban
mert harapás rágás helyett
eljő lassan a csámcsogás kora
mert a nemző ágyék helyett
eljő lassan a férfi szégyene
mert a körülmetszett szavak helyett
eljő lassan az ázott motyogás
és Simeon még meg-megpróbálom karom
emelgetek ezt-azt és figyelem magam:
tudnám-e majd...

De mind gyanúsabb
a készülő kéz: megbírná-e még
a gyermeket? Gyanús a boldog
áldásra ünnepi szavakra rendelt

száj: képes lesz-e még kinyílni és
hazugság nélkül szépet mondani?

Vagy hát az is lehet
hogy itt járt már a gyermek s nem volt rá szemem
nem is sejtettem, hol mikor milyen
külsőben formában kinek minek
a képiben esetleg egy órányi vagy

egyetlen percnyi gömb-teljességként vagy egy
vers verssor kéz szem öl kölyök mezében
itt járt s nem ismertem föl ostobán?

Ki kérte az ígéretet? Én nem de az
anélkül is mindenkinek kiosztatik
csak a folyton nagyobbnak-várt miatt
könnyű a tévedés most már tudom

Az ablaknál ülök Nehéz tavasz
Kincseket mutat mégis a világ
Remegés bélel hús kételkedés
Én Simeon előre s hátra nézek
és kétfelé tanácstalan vagyok

Istenről, öregedőben

Hogyha, ezerszer öregebb is,
én se vagyok gyerek,
tárgyalhatnánk egymással végre úgy,
mint felnőtt emberek.

Ő nyilván sokkalta tudósabb,
számára több dolog
természetes, sőt túl-túl szimpla is tán,
ami nekem titok.

Bár így, romlandó testben élni,
alázva, dicstelen,
hogyan mit jelent, azt nála én
közelebbről ismerem.

Még akkor is, ha sorsot, álmot
rám (ránk) ő rendel, oszt,
de a saját lábán a cifra úton
ő végig nem tapos.

Nagyrészt megtettem már a dolgom,
hátra kevés maradt;
hogyan felnőttként kezeljen, arra
eljött a pillanat.

Szeretnék mellé ülni csöndben,
megérinteni is,
elmondani gondot és örömet,
a nagyot is, kicsit is.

Hogy ő tud róluk? Jó, de fontos,
hogymeghallgassanak,
beszélhessek, kiönthessem a szívem:
sok benne a salak.

S vitatkozhassak is, ha úgy jön,
s tévedjen néha ő,
lássa be, hogy ő is lehet hibás, ha
belőlem dudva nő.

Örömmel tennék mint kölyök még,
midőn aggálytalan
ölébe bújtam, s elnyúltam vidáman,
és rábízta magam.

Most szégyellném ezt: némiképpen
mi egyenlők vagyunk,
hozzánk – ó jaj! – az méltó csak, ha így-úgy
el-eltárgyalgatunk.

Danse Macabre

„Április, a kegyetlen, kihajtja
Az orgonát a holt földből...”

(T. S. Eliot-Vas István: Átokföldje)

Hát kihajtja... és már március is
és nemcsak az orgonát ki az őszi
levelekkel betakart passzív (szenvedő
nem tevékeny) szívből is a már hunyt szemű
s végső alvásra készült álmokat
és vágyakat és indulatokat
kihajtja kihajtja s töredezik
a felszín és csillagsugár-irányban
szétrobban az örvendő fájdalom
Kihajtja a gyermeket aki ott lóg
élő apja kezén silabizálja
a cégtáblákat: Concordia („c”-vel)
Temetkezési Vállalat Paunz („z”)
és Kuttna Rövidáru és Szövet
aztán a március 10-i
(néhány napja volt az évforduló)
iszonytató delet (halott
ő is) jöttét a hírrel hogy papa...
s kihajtja sorban a megboldogult
szerelmeseket hogy újra éljenek
pedig a roncs idegpályák veszélyes
játékba sodródnak

Lám a libák

s Duna-töltés oldalán s Tera
az első mezítlábas parasztlány

a tizenkét éves csodálatos
gyereknő az első varázssital-korty
ami óta ünnep az ölelés
ami óta nincs mélyebb fájdalom
mint a könnyörgő szóra érkező „nem”
Hát kihajtja azt is ami csak épphogy
vagy úgy se süllyedt még alá a holt
földbe amit jó lenne csöndesen
nagyon mélyre temetni hogy ne csak
április legyen véle tehetetlen
hanem egyéb erőszakos erők is
mikor kegyetlenségre vetemednek
Kihajtja kihajtja... Rabló idő
hagynom kellene hogy mit egyszer
markába fog vihesse békén
hisz ha belékapaszodom
körmöm szakítva elragadja úgylis

Ó a vénség bohóc-mozdulata
hogy a bohóc nem tudja hogy bohóc
s megdöbben ha régi áhitatára
nevetések buffannak innen-onnan
holott úgy szeretné hogy ami szép
gyöngéd figyelmes kedves és komoly
(mert volt ideje megtanulnia)
benne legyen mind mind e kései
egyetlen méltó ceremóniában
s a nevetések fintorok helyett
ünneplő hangulat venné körül
Kihajtja (most már április valóban)

a hajszaak bokros szorongásait
melyek többé nem ökölbe szorítják
megadásra emelik a kezét
mivel kivédhetetlenek hiszen
belülről támadnak miként a fontos
belső szervek megzökkenései
mikről nem tudni még mivé lehetnek –
Szégyen... szégyen... szégyen... szégyen...
kihajtja

április a kegyetlen zajos
zenebonákat vér vigalmait
s kényszeríti a fáradt lábakat
hideglelős bakkecske-hoppszaszákra

Ó sallangos rikító danse macabre!

Öröklét

Az anyag ilyen-olyan változatban
százezer mód: szokásosan s szokatlan
csak ki ne vonjam belőle magam
öröklétem már biztosítva van
hiszen másképp mindenképp képtelenség:
vagyok végképp beiktatott jelenség
ki valahogy s valamivégre lett

Így történt ámen elvégeztetett!

SZAVAK BOLYHAI

Ne lehessen, hogy többé ne lehessen

Búcsú-évad

Inkább kegyetlen nyugalomban
s nem zümmögő aggodalomban

Hiszen mivégre kellenének
a megtévesztő zöngemények

Tudom: mi hogy van – haszna kára
Minek mi árt s mi van javára

Lehet hogy fagy harap szívembe
fejtől lábig dérrel belepve

de a valóság élesebben
festődik meg hideg szememben

és nem kell váratlanra várnom
leselgő rengetegbe járnom

reszketni hogy bármely bokorból
vad zúdul rám s föltépi torkom

Lehet hogy kőkemény kegyetlen
de nyugalom lesz végre bennem

éles határozott határral
nem ingó-bingó változással –

Eljött a búcsú-évad: így jó
ha már mellembe bújt a kígyó

Dialógus

Az ötvenéves Virgiliának

A test mondja:

Látom magam (ki kit? – én s engemet):
romlok naponta: egy-egy ismeret,
egy-egy képesség, ami az enyém volt,
riadtan észlelem: nincs... vége... szétfolyt.

A lélek mondja:

Nem sajnállak: minden vesztő napod
bennem új és új csillagként ragyog,
egy-egy gúzshurkot oldva, bontva rólam
fölkészít, hogy szabad legyek valóban.

A test mondja:

Kárörvendő! Megépülésedet
az én romlásomnak köszönheted:
jöttél belém mint beíratlan irka
s az én történetemmel vagy beírva.

A lélek mondja:

Értem lettél, jegyezd meg, épp ezért
a szép és keserű történetért,
hogy ami egyszer volt, az el ne vesszen,
s ne lehessen, hogy többé ne lehessen.

Tapasztalat

*„Ím, itt a szenvedés belül,
ám ott kívül a magyarázat.”*

József Attila

Belül, belül a szenvedés
és sehol sincs rá magyarázat.
Vizsgálódhatsz körös körül:
se fennhéjázás, sem alázat
nem vesz ki kínjaid közül.
Az ifjú álom elröpül
égett tarló a volt vetés
gubbadhatsz tompán, tétlenül,
kezed használhat, hadonászhat:
kevés ez is, az is kevés.
Belül, belül a szenvedés,
se kint, se bent a magyarázat
Az ég borul, az ég derül,
a szív jajong, a szív örül,
a másiktól függetlenül,
s az ok kétféle ködbe vész:
a kés nyelét nem fogja kéz
vad nélkül zajlik a vadászat.

Dona nobis pacem!

Jaj, ha magát bántja az ember,
az az igazi háborúság!

Más nem képes leérni bennünk
tőrrel, karddal, puskával, ördög
atombombával, más gyilokkal
nem képes lényünkig leérni.

Adj nekünk békét, adj, Úristen!

Hogy a láb, mint kell, hordja testünk,
hogy a kéz is kedvünkbe járjon,
hogy máj, vese, tüdő, gyomor, szív
csak egymásért, ne egymás ellen.
Az agy bírjon javukra tenni
okos-szelíd fegyelmezéssel.

Adj nekünk békét, adj, Úristen!

Adj önmagunkban, szerveinkben,
működjenek, mint gondozott gép,
nem engedj semmit elromolni,
hogy emberarcunk szép maradjon,
ne torzuljon szét kínjainktól
– törött tükörkép –, s adj Úristen,
békét nekünk érzelmeinkben,
melyek ki- vagy befelé hatnak.

Dona nobis, Domine, pacem!

Idill

Egy darab habszivacs valami kiszuperált heverőből. Mostanában ezen napozom, írogatok, olvasgatok a kertben, egy-egy öreg körtefa tövében, öreg-öreg szőlőtőkék társaságában. A körtefa ágai olyan gubancosak, hogy hanyattfekve, ha a törzstől elindulok, s egyiket-másikat követni próbálom szememmel az ághegyig, alig sikerül. Gyümölcs itt-ott bújik csak meg a lomb között, az is éretlen még. A szőlőtőkék görbék-göcsörtösek, régi metszések, fűrészvágások sebhelyeivel. S néhány madárkás, nyiszlett fürttel.

De a gyomok, a gyomok a habszivacs partjai körül! Ők frissek, tüntetően egészségesek, gondtalanok. Erőszakosan élők. És csodálatosan idézők. Vagy nem is idézők –, talán ugyanazon ötven-hatvan év előtről. Amikor a régi temetőben, a Duna partján, az őrtorony árnyékában... Nem tépek le egyetlen darabkát sem a vérehulló fecskefűből. Az imént (ötven-hatvan éve) csináltam. Tudom, hogy sötétnarancs-színű nedv buggyan belőle. S a gyermekláncfű fehér tejére se vagyok kíváncsi. Az is most (ötven-hatvan éve) csorrant kezem fejére.

Káposztalepke villog a zöld-barna sűrűben. Akár ilyenkor a szívdobogásom: rebbeteg, változó ritmusú. Éppúgy, mint ötven-hatvan éve. Mert iszonyú hullámvázások történnek az idill leple alatt.

S néhány lépésről nézve itt minden, de minden: idill.

Helyénvaló

Leírom: 70 s megiaszt a szám:
nem igaz tévedés
10 20 30 vagy 40 is lehetnék
akkor se lennék kevesebb
A teljesség viszonylagos
ilyen voltam s vagyok
minden percemben: szép művészi torzó
esetleg kar láb nélküli
ha úgy tervezte mestere
és épp a hiánnyal egész –
Leírom: 70 s átnyilall
fejem búbjáig az öröm:
a naptár irkafírka csak
s az ősz haj a megrozkodó
térd szédülő járás: igen
most ez helyénvaló
szinkronban éveimmel így vagyok

Klinikai töredékek

1

(Idill)

Elődeim szoktatták ide őket
alig virrad
s az ablakpárkányon topognak
tucatnyi palaszín galamb
burukkolnak
s az üvegen
olykor be is kopognak

2

(Véletlen)

Lehettem volna (véletlen csupán)
csak test mely fal s ürít
fecseg sír és nevet
és emlékezik is talán
homályosan
s már saját könyveimnek is
azért örültem volna csak
mert kékek barnák pirosak
és betűk vannak bennük
és sorok

(Csak jönnének újra)

Csak jönnének jönnének újra
 tisztán a szellem
 rezzenései
 a testi bolygásokra válaszul
 ha százszor több kín járna is velük
 Csak lenne bent világosság megint
 mint amikor
 gyakran keservesen
 de mégis bőven
 dőlt a vers

Nem folytatás

Vége lehetett volna
 aludtam szépen hagytak volna békén

Akárhogy van nekem nem folytatás
 ez nekem más mint azelőtt volt
 amaz inkább megőrzött
 film-émlék szereplőit ismerem
 de mintha csak kívülről

Aki köszön
 s akinek én
 láthatná (kéne látnia)
 hogy a szorongás

kiesett szememből
és már legföljebb a kíváncsiság
figyel
leporló életemre

Mint aki sétál

Az utak –
vagy még egyetlen út is
a napnak más és más szakában

Abbahagyom a tudásra törekvést –
Amit talán még hozzámfűj a szél
amit talán még lehoz az eső
azt fölveszem
megnézem jól
s elég

A billióhoz viszonyítva
a száz vagy ezer egyre megy

Ha járok csak mint aki sétál
szórakozottan
sehová

Mi fontos és mi nem

Elmondtam amit hittem
ismétlés volna újra

A fontosakról persze
a nékem fontosakról

Jöhetnek a kevésbé
fontosak bagatellek

amikből áll az élet
(a nagy váz tölteléke)

hogy például rigó száll
egy ágra s farka-billent

hogy sok a fűrt a szőlőn
de hogy rosszul kötöttek

hogy fagylaltot kívántam
ettem és nem ízlett

hogy belefogtam egy várt
könyvbe és abbahagytam

hogy... még ezernyi dolgot
sorolhatnék hasonlót

s lassan fordul a kép mi
fontos mi nem valóban:

az élet váza tartó
gerince vagy kacsája? –

S habár nosztalgiával
tekintek az elúszó

tündökletes csodákra
mikért lobogtam egyszer:

ma több ha egy rigó száll
egy ágra s farka-billent

vagy elhervad a rózsa
mit néhány napja szedtem

Álság

Rendben van általában a test mondhatnám hogy a lélek is
Ha panaszkodni jut eszembe még nyugodtan teszem
Való alapja csak alig (bár lehetőség rája sok)
s nem izgat hogy az ördögöt nem jó a falra festeni
Panaszkodom kesergek hát százféle mód ezért azért
sok mindenért s titkon összekacsintgatok magammal:
„No nincs is akkora baj sőt nincs is baj voltaképpen
de jól esik 'beállni' mikor a sablon körülmények

könnyem meggyőzhetik a kívülállót hogy nyugodtan
kezdheti a sajnálkozást együttérzést sópánkodást
én meg hallgathatom hallgathatok ráhagyhatom –”
De várjatok csak! verseim tele lesznek harmóniával
még talán boldogsággal is mikor nem lesz okom már
mikor nem lesz okom mikor a panaszok mögött
ott áll a nyomorúság fekete serege
amikor nehéz lesz találni olyan szörnyeteg szót
amely nem bennem létezött vagy készülőt nevezne meg
Jékely Zoltán az utolsó éveiben odajutott hogy
éjszaka nem merte kivenni kezét a paplanja alól
félt hogy a halál megragadja és többé nem ereszti el –
Bizony bizony számomra is eljön a botrányok kora
s erről nálam az ad hírt majd hogy verseim görcsös ráncai
kisimulnak s aki nem ismer azt hiszi nincs sehol hiba
De aki többet tud már rólam megérti hogy mi történt
s attól kezdve aggódással figyel s érdeklődik utánam
mert minden pillanatban megtörténhet a jóvátehetetlen

Vetkezvén bőrig meztelenre

Fáj, hogy fogyóban...?

(Elfogyóban?)

Alig. Tudomásul veszem.

Sóhajtok csak mindentudóan.

Hogy mi ez? – meg se kérdezem

Betörtem, mint X.Y.

Magam nem érvel biztatom,

statisztikával, hogy... vagyis hát,
s hogy mindig, nemcsak rendszerint,
s hogy senki sincs, ki tartva titkát
becsaphatná kedvenceit.

A kedvenc is kegyetlenül
kijózanul, ha odajut
és odajutni kényszerül:
kitárul előtte az út. –

Hogy mi ez? – már nem kérdezem
vetkezvén bőrig meztelenre
a nagy, utolsó küzdelemre
magam talpig fölvértetem.

Gyümölcsfák

Alig mint szépségekre... tán virágzás
idején egynéhány napig
Aztán már csak földhözkött
hangtalan haszonállatokra

Ilyenkor indulatom se kevés
dühöngök is ha sok virág
nem köt vagy ha a gyümölcs-kisdedek közt
a halandóság túl magas

Együtt kínlódom a fagyokban
együtt velük a viharokban
együtt a kártevők ellen s miatt
és fondorlatos betegségekben

de nem a részvét
– az érdek szerint

Pedig

pedig ha csak a törzsüket
ha csak koronafélszükét
csak egyetlen levelüket:

tisztaságuk és szépségük előtt
le kellene borulnom akkor is

De hogyha mindez csak mese?

Eljön mindenképp

Válnék ha kell akárkitől
kis időre örök-időkre
csak tőled nem tőled soha –
Mind telibb vagyok rettegéssel
ha csak a konyhában időzöl
bevásárolni még a boltba
Az éjszakákat is utálom
alszom s te is mindketten alszunk
kiesünk egymás tudatából:
mintha a levegőt veszítnénk
mintha szívünkbe tör verődne
mintha tigris tépné a torkunk
bár ott vagyunk egymás tövében –
Ezt nagy táblára írta törvény
kis törvények és kicsi táblák
kis keresztekkel ha beszórják
a nagy táblán marad a törvény
marad ha mindig hangosabb is
az oktatás hogy ne bomoljunk:
eljön mindenképp az a perc mely
egyikünkől vadidegent gyúr
csontokat vagy maréknyi port csak

de másikunk iránt közömböst
eljön mindenképp hogy a két kéz
széttépődik s le hull az egyik
mint falevél szülő-gallyáról
s a falevél vissza se néz: holt –
a gally meg hasztalan siratja

Kétely

Bő pátosz: várjatok, megyek,
anyám, apám s ti többiek!
Tapasztalattal megrakottan
kioktattok majd, ott mi hogy van,
aztán egymástól már sose...

De hogyha mindez csak mese?

A feltámadásig

Menhelyére (várába) aljasan
utána ment
és onnan vitte el
Szemében ott volt az egész tündéri hely
s ott is maradt
Ügyelni kell
a sírbatételénél
mert nem szabad

hogy föld alá kerüljön
a tó az ég
szemével a vidék:
hisz ő se képzelhette így
Hamvasszuk el amit
magából itt hagyott
legyen por hadd legyen
tökéletes halott
hogy a feltámadásig
őrizze béke
zavartalan
akkor meg kapjon vissza mindent
hiánytalan

Nagylányaim

Látom – bárcsak ne látnám! gyöngülésetek
Még emlékszem a magaméra
és tudom: nem segíthetek
nekem se bírtak

Szemetekben suta gyanakvás félelem
növekszik terjed mint a hályog
„Az Istennél a kegyelem”
– mondom szokásból

Pedig csalok: aki csak ember lenni kezd
arra egyformán sújt a törvény
nincs kivételre-érdemes
nincs is kivétel

És eljön az idő hogy majd megtépetik
ruhátok és a fejetekre
hamu is éppúgy szóratik
s koptok fakultok

Mint megtörtént s történik még mindig velem
és történik mindenki mással –
Ó nagylányaim – istenem! –
minek követtek?

Megtörtént

Hát megtörtént... meg: elbillent a mérleg:
kiléncből hárman... ennyien maradtunk,
és apa, anya sincs... Sírtunk, sirattunk,
de már csak hármunkat rongál az élet.

A döbbenet kevesbül mostanában,
inkább szokásból, kárörvendve csöppet,
hogy nem mi – még nem ránk szórják a földet.
Két nő, egy férfi a csapott családban.

Töpreng az ember: ki járt jól? ki vesztett?
Aki még vállán hordja a keresztet,
vagy akinek már sírdombjára tűzték?

Töpreng, később legyint: öt, tíz vagy ötven...
Olyan mindegy. – Aztán már sose töpreng:
él, és ez ellen nincs számára mentség!

Külön marad

Nepoti carissimo

Sem emberfölötti, sem emberi
parancs el nem rendelheti.
hogy két szót, mik össze nem illenek,
egymás mellé tegyek.

Meghalt –, ezt így magában mondhatom,
de hogy ki halt meg, a kedves rokon
nevét e csúf szóhoz nyelvemre nem
engedhetem.

Számomra a kettő külön marad,
holott a keserves tapasztalat
már megtanított mindent elfogadni
s magam megadni.

De páros képtelenség képtelent
valóságossá akkor sem teremtem.
s most innen közelíthetem vagy onnan:
rá tilalom van. —

Képzelttem: mennek lassan a napok
és ő él mindig, amíg én vagyok,
a drága múltból nyúlva bármihez
ő abban benne lesz.

S hűséggel őrzi lényem jobb felét:
a víz szagát, a víz hűs jóízét,
a partokat s a fűzfák monoton
sziszegését a partokon.

Visszahozza a megdermedt Dunát,
hogy vakmerősködtünk a jégen át:
kotorva nagy botokkal az utat
lábunk előtt s alatt.

És vissza bokros élelem sötét
s világos száz történetét,
köztük sokat, miket
már-már alig hiszek.

A temetőt ha vesszővel verem
ő többé föl nem kelthetem:
elvitték sompolygó szelek,
én meg még itt járok-kelek.

Így hát makacs nem! nem! azért se! nem!
hogy ő... hogy meghalt: egybe nem teszem
Hogy ő halt meg, teljes jogon
s dühödten cáfolom.

Evégett nyíltan és nagyot csalog:
másokkal úgy csinállok, tárgyalok,
mintha... De mégse merjen senki ember
bolondnak nézni engem.

Mert kettesben folytatjuk, ami volt,
s én – aki én, ő – ő lesz, aki volt,
s értjük egymást, vagy ütközünk,
mint szoktunk, úgy teszünk. –

S ha később (szégyen) én is követem,
s a rendre már nem gondol senki sem,
paráznán úgylis egybe-párzanak
e most tűz-víz szavak.

A kicsi test

Orsikának

Összezúzva a kicsi test
– rettenetes! rettenetes! –
beroppanva a koponya
a hús akár a kocsonya
hajlott könyök térd befelé

most facsarintva kifelé
varázslók javasasszonyok
tudós orvosprofesszorok
pálcát port bűbáj-vizeket
kőrmönfont gyógy- s műszereket
hagyjatok – ez a kicsi test
– rettenetes! rettenetes! –
többé már nem működhet
többé ide nem köthető
szülők szülöttje lennie
testvér testvére lennie
fénylő unoka lennie
leendő nagylány lennie
példát mutat e kicsi test
– rettenetes! rettenetes! –
hogyan mik vagyunk mi emberek
milyen jelentéktelenek
egyik nap sok-sokféle kincs
másik nap mindenféle nincs
üresebb mint a levegő
miből semmivé lehet
bizonyosság rá e kicsi test
rettenetes!
rettenetes!

A férfi lét koreográfiája

Élt bennem él is

Halt volna meg vagy tűnt el volna végképp
Most levelet írt idézte a múltat

Élt bennem él is mint egy régi szép kép
vonásai bár nyilván meglazultak

S ha még az Isten megver azzal is hogy
találkozom vele valami módon:

borotva élen metszi szét a titkot
és nyersen s óhatatlan megcsalódom –

Nincs mentség: szép csak emlékken maradhat
aki egyszer az idő martaléka

Kerülni kell ha ismét rántapadhat
közös múltunk akármi morzsaléka

mert veszteség lesz veszteség belőle
kis vagy nagy seb de seb minden bizonnyal

úr mérhetetlen tudható előre
telisteli sokoldalú iszonnyal

De futva tőle nem hagy el meleg fény
hozzánk nő és kísér híven halálig

s láthatlanul de mint védő erekleynk
énünkbe lesz míg énjéből kiválik

Szokványos eset

hagytam magam hagytam becsa...
fejem magam dugtam hurokba
mért jajgatok hát most ha a...?
ne hozzatok ravatalomra

a képletesre persze még
s ha képletest is ássatok sírt
lökjetekek nincs más menedék
leckéül erről adjatok hírt

nagy szavakat csak ó nehogy
szokvány eset de mégis egyre
a végén bűzhődő torok
s nyomulnak egyre mintha hegyre

köröttem jégből kínai
nagyfal ezentúl kifelé se
borogatás a hajdani
(friss még) lázas hideglelésre

s a magyarázat: változunk
biz változunk és kész csak ennyi
ennek meg annak áldozunk
mivégre úgy a szívre venni?
mivégre ó mivé... mivé...
osztani kell folyton magunkat
a császáré az Istené –
nekünk csak morzsáink maradnak

Félek

A legrosszabb volt hogy magamhoz én nem
(Ha már magunkhoz sem ez már a végső)

Ádáz szomszédokként éltünk magammal
kiknek keserves levegő a másik

Tudják meg elfáradtam károsultam
hogy milyen súlyosan később derül ki

A távozó elvitte... Mit? Ha kérdik
talán nem is tudom megmondani

Egy biztos elvitte a jóviszonyt
én és magam között és űrt hagyott

s azt tette még hogy lekaparta házi
térképemről szokott jelzéseim

melyekkel mérni tudtam helyzetem
az emberek s körülmények között

Sokáig (még ma is kicsit) vesződtem így
aztán lement a nap s fölkelt a nap

a rossz szomszédok elkezdtek beszélni
térképemen jelzések újra lettek

De félek féltem visszaépült rendemet
s minden kissé kedvesebb szó már gyanús

hogymint újra kezdődhet valami aminek
valamikor megint ijesztő vége lesz

Magunkon kívülre

Ha egy valaki – régi nóta –
régi szöveg és régi kóta –
ha egy valaki vész továbbá
lesz a világ mind pusztasággá

A kerékből kihull a tengely
kerül a zűr szemközt a renddel
szem fül ujjbegy – tenger galambja –
nem szállhat biztató talajra

A hiány olykor csak a mellett
olykor világot is betölthet
s úgy hogy minket is kiszoríthat
magunkon kívülre taszíthat

Jókívánság

Félig-ép élettel félig-már-romba-dőlttel
kezdheti félig-új terv szerint félig-új anyagból
így-úgy próbálva-alakítva
hogy neki jó legyen a legjobb
ritmusa mit se akadozzék
álmai ne görbüljenek meg
s ha olykor számadást csinál
kárát könnyen viselje
Talán sikerül (adja Isten!)
s bár felemás lábon (úton?)
érjen oda céljához úgy is
higgye hogy szerencséje volt
jól járt
megérte
s hogy sűrű áldozatai
csak mint a por

A fontos dolgok

Föltakart női öl:
a férfi-lét koreográfiája
Buzgó naponta-gürcölés
front barikád csönd handabanda
körül körül
ellene érte
tőle hozzá

S ha ott?
S ha már?

A fontos dolgok mind útközben esnek

Valakit valamikor valahogyan

A legszebb hang is

Mit tettem több, mint ötven éve?
Írtam ezt-azt... de csak kedvem szerint.
Nem hallgattam csábra, ijesztgetésre:
voltam tehát többször se bent, se kint.

Eztán még inkább ezt csinálom.
Most fontosabb a vers, mint bármikor.
Most fontosabb, mint életem, halálom,
s nem-írni többé – többé nem bírok.

Pedig tudom már, hogy hiába:
a legszebb hang is nyáavogás, hőrej,
szorul siralmas perifériába
szemben ez élet törvényeivel.

A régi szenvedély

Időzavar? Ez még talán nem az
Előttem a fél tél egész tavasz

a nyár s az ősz aztán megint a tél
Az ember (én) mindenfélét remél

holott jól tudja mily esetleges
ha eddig élt ha már majd-hetvenes

olvassa hallja: a legtöbb halott
nála fiatalabban távozott

nem számíthat hát ő se... Mégis ő
pimasz mértékkel méri az időt

Költő? szelid megnyugvó? ó dehogya!
Belül még mint a vulkán háborog

öklét harapja hogy veszít veszít
csinálná vissza hulló perceit

Ürülnek a napok erőlteti
hogy bírja őket újra-tölteni

De élvezőt kíván az élvezet
felelni-képest aki kérdezett

Az ember – ha ép – kívánság-gubanc
s ha nincs kívánság – nyögdelő kudarc

Erőltetem – nem megy: színükhagyott
hevek idéznek gyöngé látszatot

s a hiteles látszat ma már csak az
csak az maradt az egyetlen vigasz

s lehet tavasz nyár ősz és újra tél:
lesz szenvedés a régi szenvedély

A szavak bolyhai

Bújnék a szavak bolyhai közé:
ha hagyom őket tetszésük s kedvük szerint
fészekbe gömbölyödnek
(ó hagynám őket tetszésük s kedvük szerint!)

Nem hagyják hagyni őket
gazdájuk van uruk van
és ha hagynák se hagynám
megromlottam irántuk
terelem kövült minták medribe

De egy-egy szökevény ha
kiillan börtönéből
ellenem s mások ellen
mintha felhők közé-között repülnék
fészek bolyha cicázna körbe
nagyon
könnyű vagyok
súlytalan szinte
szinte boldog

Valakit valamikor valahogyan

Valakit valamikor valahogyan megérint
valakit valahogyan ha közelébe jut –

Ez pedig megtörténhet

képtelenül bonyolult kanyarok

véletlen kombinációi révén bármikor

Emberi használatra kell alakítani

amit elérhetsz és ami elérhet

S nemcsak az alap-dolgokat: az eget földet

életet halált és egyéb hasonlót

hanem az árnyalatok árnyalatait az esetleges
ritkaságokat is

mondjuk hogy egy nő kendőbe burkolózva áll az

ablakban és vár miközben gyermekek

hancúroznak az ablak alatt s a nő mögött

megszólal a telefon de ő nem hallja s

nem is veszi fel a kagylót

Vagy: egy kőfal oldalában számócató fészkel

s még piros termést is kínál –

s lehetne még sorolni: egyedül az a fontos hogy

halálodig ne hagyd abba ne fáradj bele

a többi ne izgasson

valaki valahogyan valamikor a közelébe jut

valakit valahogyan valamikor megérint

valaki valahogyan valamikor gazdagabb lesz

vele és általa

Sok költő

Sok költő – rég-rég vátesz... próféta... jós...
mostanában pocsolya-gödrökben hajóz
mostanában nem jósol meg semmit nem révül el
mostanában magaféltő s inkább magára ügyel

Sok költő mostanában száraz tárgyilagos
pénztárcája ha netán dagadt is érzelmi zsebje lapos
forgatja fondorlattal a hatásos szavakat
s a vers a végén műanyag-csemegés kirakat

Sok költő mostanában nem költő – ügyes kisiparos
eszközei boltban kaphatók de a költő válogatós
amit szépen-rendben árul a kereskedő
dühös eredetiség indulatával összezavarja ő

Sok költő mostanában főként arra hajlamos
hogy illetlenné tegye a hajdan ildomost
sok költő mostanában grimaszokat vágni szeret
s szereti grimaszosnak láttatni is az életet

Sok költő mostanában szégyelli ha röpte magos
és úgy igyekszik szülni hogy előtte nem is állapotos
sok költő (költő?) mostanában párnáján éjjel noha sír
nappal hidegen (ön-) gúnyolódik ha előtte a papír

Sok költő mostanában fenemód öntudatos
pedig a portékája ezer emberből jó ha egy számára kapós
emiatt most is szokás az ósdi szokás:
a költők közt irgalmatlanul tombol a marakodás

Nincs vátesz vérével nem írja „Hazám” senki a porba
pedig a történelem folyosója manapság is elég huzatos
ha megtartani akarunk és megtartatni – tán vissza kellene
lépni valamit
vátesz lenni érzelmes pózos patetikus legalább egy kicsit

Másfajta nóta

Azokhoz képest mik közeljövőben
lesznek hozzám jövődők egyre inkább
kölyköznek érzem a szót a beszédet
s leírva is egyáltalán a nyelvi
kifejezés-formát akármilyen
A testben történőt csupán a test
képes hív módon pontosan közölni
különb-különb sajátlagos jelekkel:
a szív változó ütemeivel
görcsökkel kisebb-nagyobb rohamokkal
véréssel izzadással köhögéssel
nyögésekkel ordítással jajokkal
s mindennemű rokon nyilatkozással
esetleg könnyű alhas- vagy here-
bizsergéssel (vagy éppen semmivel)

még hozzá egy-az-egyben stilizálás
nélkül

Hát folyton gyanakvóbb vagyok
s hitetlenebb a verssel szemben is
ha testi dolgokról próbálna beszélni
mert úgyis csak pipiskedés lehet
a mély s igaz másfajta nóta mellett

Egy új versesfüzetre

Végére érek-e?
Nem a riadalom kérdezteti velem
csak a kíváncsiság
Az utolsó betű
az utolsó lapra íródik-e?
Vagy az utolsó
betű után
még sok marad fehér lap?

Mintha a temetőre hó esik —

Az én szavaim

Várnak még engem alkalmas szavak
hogy így vagy úgy egymáshoz álljanak

legyen belőlük szervezett halom
könnyen bomló nehéz bonyodalom

Mert vallom: aki költő mindenik
számára s mindig elrendeltetik

valamiféle mondat- s szóanyag
mit ő tud illő rendbe rakni csak

ő képes árammal telíteni
a halálból életre kelteni

s elhozhatni a világba elébb-
nem-ismert érzések igézetét

S csak ő csak ő – Viszont ha bármi ok
igyekeztében gátnak állni fog

a védtelennek a szegénynek ez
pótolhatatlan vesztesége lesz

mint bimbájában megfagyott virág
csak félig-teljesült szerelmi vágy

a cél előtt leroskadt távfutó
főnév nélkül magányos névutó

aszályban felhőt szél ha elsodor
halott után gödörbe szórt csokor — —

és nem derül ki többé már soha
mi is vetélt el mily zengő csoda

A költészetről

Végül is minden vers minden szép szó amit
költők (nemcsak a hivatásosak mert több a költő)
tehát költők kimondtak az emberiség kezdete óta
pontosabban azóta hogy ezek a versek szép szavak
valamiképpen (kopva olykor) megmaradtak
végül is helytelenül ragadnak korhoz néphez
ehhez vagy ahhoz a névhez s hoznak külön-külön
dicsőséget ennek vagy annak s kényszerítik az utókort
emlékezetre tiszteletre adatokra évfordulókra
ahelyett hogy a készletet gyönyörűen összekevernénk
s csoportosítva valahogy (semmiképp kor nép név szerint)
kinyomtatnánk mindegyiket egy roppant antológiában
sok-sok kötetben s úgy hogy e kötetekhez aki akar
hozzáférhessen forgathassa őket kereshesse ki
a nagyon neki szólókat és a költőt
egyetlen (ezerarcú de bizonytalan) személynek
gondolva olvashassa a szép és tápláló szavakat
s köztük és közte ezután többé semmi se álljon

SZEMKÖZT VELE

Kulcsra zárul

Miserabilis

Szemközt ha már ilyen közel van
szemközt vele a végső birkózás előtt!
Ne hátulról csapjon le mint
sikátorok sötét lovagja

Hogy legalább akkor hogy egyszer legalább
egyetlenegyszer láthassam szemét
még azt se bánom ha megbánom akkor
mit annyi sokszor elkövettem ellene
Mert úgy sajnál s oly roppant szomorú
s nyilván oly gyakran megsajdul szíve
konokságomtól mely kétségbeesve
iparkodott hogy onnan a hiten
való létét valóban elfogadjam

Fény-árnyék-csíkosan messze a szülőágytól
sűrűn kínlódtam bármilyen kicsiny jelért
hisz emberarcom rúgta porba
a kényszerű alázat és zavar

Most itt a legjobb alkalom
a legeslegutolsó (a legelső?)
egy pillanat csak s máris zenghetem:
„Van!” vagy „Nincs”
ó én szánandó mindenféleképpen

Kinek már...

Kinek már bajsza nő s a kóca fogy
többé gyermekké nem lehet
hiába ül homokba kiskölykök közé
s épít furfangos várakat
s beléjük ólomkatonákat
amennyi kell várvédeni

S még apja is hiába él

Valahol mindig fúj a szél
valahonnét mindig befúj
valahogy mindig megfagyasztja

Hát mit tehet? Fürkész keres
a föld felett az ég alatt
mígnem melegség leng feléje
maga se tudja honnan is

Aztán lassan konyul feje
mintha egy ölbe hajtaná

ott hálásan elfészkelődik
érzi jól hogy javára van
érzi az öl angyalfehér
selymét gyűrődni homlokán

Káromkodás után

Ha megbántottam volna
– nem hátsó gondolattal:

kín égett homlokomra
az bélelt indulattal

S csak úgy bánthattam volna
ha létezik – Ha nincs ő

amit mondtam morogva
mondta egy szalmacséplő

– Ha meg van s mint mesélik
hogy mindenek királya

egy dúlt agy dúlt beszédit
ő nyilván megbocsájtja

Sőt tán segít is és mint
kértem úgy gondoz engem:

asztalt meg ágyat készít
csöndet teremt szívemben

Végképp vége

Csak úgy (nem is füledbe szánva)
jön elalvás előtt a számra
majd hetven év után megint:
„Én Istenem...” s az alku, kérés,
hogyan én... hogyan más... hogyan védj meg és érts
és sorra-rendre titkaink. –

De az a béke, az a béke
annak már végképp vége, vége,
az többé már meg nem legyint.

Hitvita

*János ev. 20., 29.
Máté ev. 5., 3.*

Nem látok – Ám hinni szeretnék

A föltámadt Krisztusra morgok
mivel Tamásra megrovóan
pirított rá s kedvetlenül –
Ha értelmet kaptunk miért nem
hagyja hogy éljünk is vele?

Így már-már innét indulóban
szinte folyton feszít a szégyen
hogy oly keményen megaláz:
résnyit se nyitja függönyét –

A nagyon-nagyon okosoknak
bújom utolsó napjait
de egyik sem terem vigaszt
mert mintha gyermekszáj suta
logikája szólna belőlük
csak persze fennköltebb fokon –

Akkor már inkább nénikéktől
rózsafüzéres vén kezük
bütykeitől tanuljak élni
és tanuljak meghalni is
hisz a Hegyi Beszéd szerint:
„Boldogok a lelki szegények”

Egy-üresség

Kezdhető testem megvetése
kiszuperálni engedése
lefokozása rangtalanná
a férfikarban hangtalanná

Megnyugtató hogy célja másul
hogy kiszokik a csábulásból
hogy kitanul a csábításból
a testért testet ámitásból

Az őszinteség kora jó el
sok igéjével főnevével
kevés bővített mondatával
még kevesebb henye szavával

S ez jó... tudom: fönn kell maradni
a termő méhnek magvat adni
de hogy minek és hogy mi haszna:
kutatjuk se vége se hossza

S ez rossz... most már végképp hiúság
a funkciótlan szóra-szóság
szaporodhat az igen és nem
az értésben megértetésben

S ez rossz... mivel fölöslegesség
nélkül az élet egy-üresség
csak cifraság dísz mája-fátyol
emelhet ki a földi sárból

Állapot-rajz

Ráakódik az esőre a sár
Mindenki megkapja amire vár
Hol így hol úgy fut a perc fut a nap
az idő kergült eb: önfarkába harap

Föladtam: tegyen úgy ki-ki ahogy éppen akar
Néző vagyok az lettem nyilvántartó hivatal
Szemem nem dirigál többé csak konstatál
ami történik benne rétegeződve áll

Innét azután leereszkedik
a gyülemelő rétegek sora lényem legmélyeig
s látna csodát aki rátekintene
akinek még érzékeny ilyenre a szeme

Befagyott öbölben zátonyra futott
félíg-süllyedt hajóroncsot látna az ott
jegeces kanalat bögrét vázát még talán
virágokat is egy kidőlt váza falán

és még ezer apróságot nagyságot: kócos kis fejeket
ravatalokat satöbbit egyszóval: életet –
Bennem mélyen ahogyan egyszer én
makacsul-szerző-rabló korom idején

Azóta soha úgy... Elaludt a hevem
nem én teszek a dolgok történnek csak velem
fejemen belül a töviskorona
befeje hull a vérem csöndben hull kint semmi nyoma

Rommá dűlja

Ha így csöndesen, mint a lassan gyógyuló seb, ki tudna fogyni belőlem!

Hogy növekednének a közök, melyek határán áramütés emlékeztet arra, hogy él. Él, és elvesz tőlem percek, órákat, napokat. Sohasem pótolhatókat.

Mert bennem folyó élete az én kreációm. A magam anyagából és erejéből. Fontos számomra a feltétlen birtoklási lehetőség, de ez mégsem igazi. Például mocska sincs. Élet pedig lehetetlen mocsok nélkül. Az én anyagom és erőm viszont alkalmatlan és képtelen, hogy ily módon éltesse.

A távolság szépít, de ugyanakkor vékonyít és tompít is. És simán vezet odáig, hogy csak tétova sejtéssé váljék egy volt arc, mozgás, hang, érintés.

Ha így halna meg bennem, aki életben maradt!

Ha így tudna kifogyni belőlem!

Félek, hogy nehéz lesz agóniája, s mint asztmás haldokló, irgalmatlan fulladásos görcsök közt távozik az élők sorából.

És ágyát kétségbeejtő rommá dűlja bennem.

Kulcsra zárul

Küszködnek régi álmaim
hogy álomnak maradjanak
de szét-szétzúzzák vágyaim
s a képet roncsoló szavak

Mondtam nekik kik féltenek:
sokáig már nem bírhatom
azt válaszolták: értenek
megjárna már az irgalom

Ám nem kapom meg semmiképp
A jószándék sovány vigasz
Ki egy határon túlra lép
folyton pörébbé válik az

Végül csontig levetkezik
s lesz még az önnön ügye se
tűzzel földdel szeretkezik
és kulcsra zárul a mese

Kórházablakból

Előttem erdő-fal már alkonyi csöndben
messzebb tompa vonal: ég- és föld-tükörben
Így senki se látja hogy a szín s a forma
csak nékem idomul festménybe szoborba

Jégeső volt déltájt most levél se moccan
arrébb pára foszlik mérsékelt magosban
Így senki se látja csak én hogy az oszló
pára tán egy lélek levegőbe foszló

Ha a szembe-dombhát szeme erre járna
sose hinné hogy e formás-kicsi házba
mily roppant hatalmak csapnak össze váltig:
édes gyógyulástól keserű halálig

Vannak sokan kiknek végső kikötője
megkívánt rettegett rendelt pihenője
Emiatt morog föl emiatt haragszik
emiatt szelidke öröm-szava hallszik

Kimegyek-e innét? Vagy majd visznek innét?
Leszek-e lelőtt vad? Vagy csak futi vendég?
Nézek... Az erdő-fal ébenfeketében
jön kegyelem nélkül s áll zordan elébem

Most lejár

Lehet lehet
föltámadhat a már haldokló igyekezet
mint vitális kutya melyen átment a kerék
s utána megrázza magát s el is bír futni még

Lehet de nem tudom
hogyan lesz-e kedvem rá vagy alkalom
Ha szélvész vár az ember s az biztos elviszi
sorsát aligha élvezi

Hogyan?
Játszom képzelgetem: simán vagy kínosan?
Elébbem jön az út s kegyes jósággal enged
hogy a túlpartra menjek?

Vagy réseken
préseltetem keresztül s tűnöm kell kénytelen
s lefosztva rólam minden emberit
mocskok kerít?

Ha így ha úgy:
kivágódtak az egyfelé nyíló végső kapuk
nincs vissza nincs újra nincs más irány
– Ami kezdődött most lejár

Didereg

Előre hideg mindenképp hideg
hátra melegedő meleg
percenként változó
de mindig egyirányú
Hátra melegedő meleg
hátra nincs már hatalmam

előre mindenképp hideg
előre sincs hatalmam
Átfut itt mellettem (itt rajtam):
az előreből melyik pillanatban
támad a hátra?
Hinnék pazar gyerekmesékben
lenne gyönyörű élmény
hinnék vasszürke porban
lenne rideg keménység
Állok kint és bent itt is ott is
mindenütt és sehol
Melegedő melegbe
kíváncszom
Hátra nincs már hatalmam
előre még kedvem se – félek:
számon ha mozdul
didereg a szó
reszket az ének

Itt érzem közel

Most már valóban itt érzem közel
s próbálgatom miképp is kezdem el
ha esetleg nem is kérdezne de
úgy nézne rám oly szúrósan szeme

Most már előfordulhat (fordul is)
sok kortársam ma van holnapra nincs:
egy gondolat mely kezdődött haladt
bennünk befejezetlenül marad

És túl (?) következik a folytatás
ha igaz ha nemcsak önáltatás
bölcс bölcselők ezer okoskodó

leszűrt bölcselme mit tamáskodó
agyam naponként szíd vagy ünnepel –
Mert már valóban itt érzem közel

Kétféle idő

Igaza van az időnek igaza van
elfogadom eztán panasztalan:
csontig maró szél hóviharral
bőrt-égető forróság nyári nappal
szélsőségek vagy átlagok
mást nem kívánhatok

De nem az az idő mely pusztít vagy simogat
nem amely kívül kedvel vagy riogat
a bőrt az arcot érintő
a törvényt tisztelő idő
mely házat épített s nyújt még sereg-
fajta védelmeket

Nem ez az idő –

Csupán az számít ami benn
csöndben munkál de szüntelen
s csak metaforákban beszélek
ha ilyenre-olyanra térek
A Király-Idő mindenekfölött való
még a királyokon túl is való

Tudja meg aki hallja olcsó szavaimat
értelmüket fölfognia bármint szabad
Játszom én is komolytalan
rakosgatom össze gondtalan
de az idő az igazi rám se hederít
görgeti némán görgeti kerekeit

Marad-e?

Csíny: hogy a valaholból valahogy ideszöktem
csíny: hogy más szökevények szövevényébe keveredtem
Tettem sok rosszat jót készülök mindent helyrerakni
készülök visszaszökni s megint a valaholba bújni

Kerekre tárt szemembe tömérdek ezt-azt befogadtam
Eltűnnek-e ha már a nagy kalandon túljutottam?
Marad-e sajtág bennem s marad-e hely hogy hol maradjon?
Hol végződik a csíny? Vajon utánam hol marad nyom?

Saját ügyem

Nyomott napok –
Többször jut a halál eszembe:
egyetlenegy
saját ügyem az életembe

Ha mint szelíd
érzelmes régi-régi képen
népes család
karéj-köre áll is körémben:

fognék botot
hogy mindenkit tovább zavarjak
akik bután
vagy jószívvel még ott maradnak

Saját ügyem –
Hát hadd legyen végképp sajátom
amíg ki s be
mozog a levegő a számon

Saját ügyem –
Rejthessem el mélyen magamba
arcát hiszen
arcátlan egyszer föltakarja

próbájaként
a lesben álló nagyvilágnak
ahol falánk
szemek csak szégyenemre várnak

Nyárdélutáni dörmögés

Kora tél

Nap süt nap éles mint a kés:
kései égi tévedés
De ha itt bent jár-kél szemem
nyugodtan nyárnak vélhetem

Pedig késő ősz kora tél
naptár... fák... már csak pár levél
Ez a nyár – túl a hetvenen –
ha volt alig volt úgy hiszem

De ez az ősz se tél se lesz
holnap a barka ébredéz
s holnapután... ó évszakok
minek kell úgy rohannotok?

Becsaptok? – rendben van: hagyom
Szemem a napra szoktatom
s nem bánom bármily hirtelen
szakad rám rég-megírt telem

Tiszta tollal

A költészet kiszárad már belőlem
a képzelet iramlík már előlem

Leszek ami lesznek: kishivatalnok
(vagy úgy is hívhatnám: porszürke tollnok)

„Az igazat mondd...” - Tenném én örömmel
de a „valódi” elkapkodja zömmel

s nem tudok gyűjteni annyi „valódit”
amennyiből egy „igaz” kiadódik

Megromlottam – Ki hallgatásra szántan
belényugodva kószál a világban

előbb-utóbb elveszti ami szép volt
pokollá süllyed ami egyszer ég volt –

Nem is kívánok mást csak azt hogy egyszer
magam-magam végképpen eleresszem

és ami törve-zúzva nagy halomban
bennem hever azt boldogan kidobjam

és tiszta szókat írva tiszta tollal
kössek igaz békét igaz papírral

Ötven és másik ötven

Ha szépet tudnék írni jót
valódi éteknek valót – –
De így – csak szégyellem magam
hogy tisztelegnek s annyian

Egy vigasztal: szűk ötven év
s ember ha tíz-húsz tudja még
hogy éltem s írtam (meglehet:
olvasni-méltó) verseket

Majd másik ötven év s nevem
elsüllyed végképp jeltelen
s elő csak az kaparja már
ki szükségből kíváncsi rám

Nyárdélutáni dörmögés

Gyökerük van ezeknek a nyárdélutáni zajoknak. Számomra mégis fölszakított hínárok a levegő víztükren. Kutyaugatás, kaskukorékolás, autózúgás, női beszéd, gyermeknevetés. Olyan hínár-fonadékok, amik aztán eltűnnek, s más változatban fölbukkannak ismét.

Olyan hínár-fonadékok is, amik szárnyakat kapnak és a magasba emelkednek. Föl, egyre följebb, s beleolvadnak a kékségbe: s viszik a híreket a Kozmoszba rólunk, erről a júliusi délutánról, innét a Tó mellől, innét a hegy alól.

Dörmögök magamban. Nincs kívül szót váltanom, de nem akarok kimaradni én sem. Érzékeljenek engem is a Kozmosz antennái. Érzékeljék például azt, hogy körülvéve emberekkel, mennyire egyedül vagyok. Hogy az időtér sivatagának kellős közepén didergek. Hogy gyarmati bennszülött szintjén sem beszélem a gyarmatosító világ nyelvét. Hogy nekem más a csönd, mint nekik. Más a fa, a napsugár, a víz, a föld, a felhők. S ha kimondanám nevüket, nem tudnák, hogy miről beszélek; ha meg azok beszélnek róluk, képtelen vagyok azonosítani őket.

Azt sem értenék, ha a falu két egyetemére küldeném őket: a temetőbe és a rétre. Pedig ezekben mindennél többet lehet tanulni.

S a legfontosabbakról: az életről és a halálról.

Már heten mint a gonoszok

Leszek falevél

Lehet hogy reggel térdig letűrt harisnya lesz a lábamon
hogy tízéves gyerekek menhely-kabát lóg hátamon
s egy boltosnál kívül szívesen nem találkozom
nagy ívben átmegyek a másik járdára és ott folytatom

Ha nagyon-nagyon akarom lehet hogy pont így megvalósul
és nem is lesz csoda hogy hatvan évem megghiúsul.
Száz év kétszáz ha senki de senki nem jöhet tanúmul
leszek falevél melyet a szél ahogy kedve tartja úgy fúj

A hetedik unoka

Már heten mint a gonoszok...

Pedig mind a hét fényes angyal
ez a most-jött hetedik is

Még nem foghattuk meg kezét
nem simíthattuk meg haját
nem nyomhattuk arcához arcunk
hozzánk is jött de messze tőlünk

Együtt félrajnál több gyerek
Két öreg fát jól körbefognak
körbefognak s holott óvóan
előbb-utóbb baj lesz belőle

A hét gyöngye erősödik
a két öreg fát körbefogják
mind szorosabban bár szeretve
de kíméletlen élni-vággal

Két öregnek vérünk veszik
kiszikkasztván szelekbe löknek
bennük belőlünk nem marad
csak olykor egy-egy tompa sajtás

A kint s a bent

Játszom mesélek pajtásuk gyerek
vagyok -: lám ők annak tekintenek

S ha rámkerül a sor valamiben
elvárják hogy hűséggel megtegyem

S én vállalom a rámrótt szerepet
beszélek bújok dörgök remegek

S tologatom a kis meccs-bokszoikat
még tutulok is hozzá nagyokat

„Boldog idill” – sóhajt föl aki néz
„Milyen kedves eggyé-ölelkezés!”

„Milyen meg-nem-támadható világ
önnön rendjébe burkolt tarkaság! – „

S közben a látványos látvány mögül
hűvös szél indul s fog lassan körül

Mert arra nincsen senkinek szeme
hogy csak egy gépnek pördül kereke

hogy tündöklő s roppant csalás folyik:
a kint s a bent semmit se változik

Csak ennyi

Ejtegetem kitörlöm
unom vissza se pörlöm –
Van jónéhány akit még
őriztem óva nemrég
s gondolva bármelyikre
arcukra és szemükre
szívem oly döngve dobbant
hogy azt hittem kirobban
kirobban és kirebben
mind szélesebb körökben
s beszórja fájdalommal

minden tájam ahol van
hogy szenvednem miatta
hogy kell magam harapva

Nemrég nemrég

Ma mintha

fáról levél leringna
melyhez közöm semennyi
nehéz is észrevenni

Csak ennyi

Illannak ki

Mint aki előtt keresztutca-sarkon
sorra eltűnnek kik után sietve
iparkodott hogy még elérje őket
mert nem maradt csak egy-egy szoknya-csík
egy-egy kemény lábszár búcsúztatónak
és tudja már hogy soha sem jut el
a sarkig hogy visszatarthassa őket:

úgy illannak ki rokkant életemből
kedves legkedvesebb barátaim
s főként a nők a drága drága nők

Egy szerelem története

hányfajta is volt? hányfajta összevillanó szem?
közeledés: vad? cifra? egyszerű?
hányfajta érintés: kezek?
ujjak? arcok? (a test bármely pontja a másik
bármely pontjához) hány meg hány félő szűkülő
próbálkozás: olykor kívánt sőt áhított vagy csak eltűrt?
és hely hányfajta: szénaboglya? erdő?
hivatal? vendégágy? riadozó? nyugodt?
s hányfajta ölelés mikor már elszakadt a gát?
hányfajta hörgés? szusszantás? sikoly?
hányfajta ösztönös fortély a kéjt növesztő helyzetekben?
hányfajta zümmögő harmónia? (boldogság talán?)
hányfajta durcás indulat? már-már széjjelfoszló kötés?
sőt undor? sőt önköpködés a választás miatt? –

de mennyivel többfajta hála volt
majdnem sírós leboruló lábsókoló:
élet tehát a legszebb értelemben
hányfajta volt?

hányfajta volt?

Kárunkra vagy javunkra

A töltésen belül a partszél jó hogy más lett egészen:
nincs mihez viszonyítanom tömérdek veszteségem
A rámpa túlsó oldaláról hol a fehér homok?
Hol csattognak bokáig-térdig vízben a mosó asszonyok?
Hol metszenek ki hófehér négyszögeket a libarágott
zöld gyeptől a száradni tett lepedők és egyéb ruhák ott?
Nemrég hogy arra jártam kapkodva kószáltam kutattam
nem ami volt hanem ameddig eljutottam
A réteges időt ami rakódva réteges időre
a homokot füzek sűrű bozótjával benőtte
Mikor? Nem voltam itt sokáig hát nem tudhatom
Tavaszcól tavaszra lassan történhetett azt gondolom
E tájba ismét én már nem nőhetek soha bele
Hanyag voltam: évtizedek múltak s nem törődtem vele
Most oktalanság lenne tőle de tőlem is ugyancsak
elvárnunk hogy ő visszakanyarodjék vagy én előre hajtsak
Azt tehetem tehát csupán hogy mint vándorló idegen
végigjárom kíváncsian mint ismeretlen szigeten
s elviselem hogy mint mély és nem azonosítható
sajgás végignyilall rajtam valami mindig fájható
valami élesen erőszakos amit csitítani képtelenség
de megtudom belőle mi a reménytelenség
a töltésen belül s a világon mindenfele
hogy még a gyémántkő... az is bár volna elég ereje

s egyáltalán: minden ami földön vagy égen létezik
kárunkra vagy javunkra örökké változik
hogy mi is szerencsére s akárhogy kísérletezünk
az előző perccel se többé már azzal sem rendelkezünk

Fényképek a falon

Három lányom gyerekkorukban
Picasso arca egy lapból kivágva
az isenheimi Grünewald-oltár corpusa
s az oltárképből néhány kéz meg ujj
unokáim mind a hét együtt és külön
anyám apám nálam fiatalabban
Tandori Szpérója Szent Katalin
(múlt századi litográfia-levlap)
a Várakozó (könyöklő nő) órómai
szobor fotója Ronsard sírja Tours mellett
kis hegyi házunk
lent a te képed negyven év előtről
és sajtó sajtó fájdalom a szívben

SOS-t jelez

A könyvek s a tapasztalat
megtanított: mi jó mi rossz
Jövőm kihúznom nem kellett kalap
(bár a véletlen is lehet csodálatos)

Sorsom nem óvták más kezek
még megértést sem kértem én
ha voltam: voltam ki nem érzeleg
s bőrön belül fakadt olykor piros remény

Most futnék már mindenkihez:
segítsen hogyha módja van
A testem lelkem SOS-t jelez
meleg karok között didergek egymagam

Akarom

Akarom hogy legalább
egyetlen zajgó délután
jöjjön vissza harmincegynéhány évnyi messzeségből
Nem a fantázia köd-lova hátán
hanem tárgyaival élőivel levegőjével mindenével egyben
s főként azzal a fuldokló
ugató nevetésszel mitől
végülis harsány kacajra fakadt
aki hallotta hangod
Akarom
hogy kussoljon előttem
múlás idő felejtés más ilyen –

S ha az nem jönne vissza
amit hívok
akarom
hogy lábam varázserővel
mozoghasson tetszés szerint a múltban
vihessen el
amaz egyetlen zajgó délutánba

Az idegenvezetőt köszönti egy másik idegenvezető

Apa-sírató

Várkonyi Nándor halott

Mikor beteljesült a csönd
nagy dördüléssel fölkeltek a hangok:

még a párna finom vászon-neszét is
még a végső helyükre roskadó
belső szervek moccanásait is
a tovább-növő haj köröm szakáll
apró üzemzajait is
hallotta

s tán örült

De én másodszor vesztettem apát

Tették az ágyról koporsóba
tették a koporsót a földbe
a bezártat másik bezártba
tehát nyugodtan útrakelhetett

És én másodszor vesztettem apát

Víz-föld-ég-időjáró
négyéltű nincs-gépezetén
aligha juthat
ismeretlen vidékre
annyifelé járt eddig is
nem fölfedez inkább: újratalál
millió évek millió
mér földjein
mozgott otthonosan
(csak az úttesten át keservesen)

Most én másodszor vesztettem apát

Első apátlanságom
ferdái egyenesei
fojtódásai lobogásai
lassacskán összeálltak
lassan törvényesültek
már keskenyvágányú vonatra raktak

S jött csoda-nyelvével a vakogó
ugatásával az angyal-beszédű
„Hókusz-pókusz” halomra dőlt a korcs rend
s az új romok között vezetni kezdett

Hát én másodszor vesztettem apát

Víz-föld-ég-időjáró
négyéltű nincs-gépezetén
élő álmait ellenőrzi

És látja már hogy álma szebb volt
látja hogy élni élni jobb volt
és szomorúan visszanéz

Túlzó szójmozgással de hangtalan
(ahogy szoktam) próbálom visszahívni
egyre ismétlem: csak nem érti
a levegőbe írok: úgy sem érti
kérném a tenyerét hogy arra írjak
s nincs tenyere – –

Weöres Sándornak

70. születésnapjára

*Az esemény jön és elsuhan
s az emléknek száz ideje van.*

Weöres Sándor: Rongyszőnyeg

Az esemény ha nem változik emlékké meg sem esett
mennél könnyebben változik viszont azzá annál

értékesebb

Az eseményt emlékre-hajló jó képessége már akár a
következő pillanatban rávési életünk falára
és úgy hogy onnét többé halálíg letörölhetetlen
s földézve száz arc (idő) jön vissza szépen s egyre

szebben –

E sótalan gyalog-okoskodást
Sándor kérlek hogy megbocsásd:
azért volt szükség rá hogy érthető

legyen és megítélhető
ha azt mondom hogy első kézfogásunk
óta emlék lett bennem minden találkozásunk
Így mostanában vissza-visszatérve
a közös több mint negyven évbe
emlékek rengetegében
bolyongok alva ébren
s ledőlök egy-egy terebélyes
emlék-fa tövéhez
s ismétlek számolatlan
mennyiségben meg változatban
és mint a gazdag
kit vagyona hatalma mozgat
dúskálok boldogan
tőled kapott dús kincseimben...

Köszönöm Sándor és éltesse Isten!

A világ küszöbei

Tüskés Tibornak

Itt-itt a világ küszöbe
s az univerzum küszöbe
sőt az univerzumoké
arra innen van emerre meg onnan
ez az öreg körtefa a küszöb
vagy ez a beton-kerítés

ez a madárijesztő
ez a kimustrált kutyaól
ez a fürtökkel telt ribiszke-ág
vagy az a másik fonnyadó
vagy unokám a legkisebbik
állandó reményes szerelmem
valamelyik reménytelen
a szakaszos vérpirosak mögé
húzódó egyben-fekete
a pázsit-szőrös dombi rét
a tüskés temető
fekvéstől horpadt heverőm
teleírt papírlapjaim
itt-itt a világ küszöbe
akármikor átléphetem
akármikor indulhatok
ismerni hát hódítani

Kifészkelések

Bertha Bulcsunak

Először még szándékaim szerint
s kedvem szerint csillagágak sugár
irányában (a talán lehetetlen
nem fődte föl magát s később se csak
olykor)

Ha lyuk támadt hajlékomon
s befűt a szél odébbálltam vidáman

nem is tudtam nem ismertem mi is
valójában a hideg bólogattam
a didergők sötét zokszóira
sajnáltam őket őszintén de hogy
fázhatnak én is...

Ajtódöndülés
bekattanó zárok fogyó utak
körkörösén szűkülő enyhesség
A jelenségek úgy megsűrűsödtek
hogy látnom kell a törvényt bennük és
el is fogadnom

De sikerül-e
északi emberré válnia annak
aki megszokta a déli verőt
s kibírja-e – a szíve nem a bőre –
a valóságos és a lehető
fészkek gyülekítő megghiúsulását?

Az idegenvezetőt köszönti
egy másik idegenvezető

Az ötvenéves Bertók Lászlónak

Bizony, kartárs, ahogy tanácsos
időnként az agyonkuszált napokban,
midőn az ember
már azt se tudja, hogy hol a feje,
melyik a jobb lába, melyik a bal,
tehát: ahogy időnként általában

helyes megállni egy kevés időre;
s összegezni, szemlézni, helyre rakni,
s tervezni a legközelebbi
megállóig (addig feltétlenül),
hiszen nyilvánvaló,
hogy enélkül az élet csak gubanc lesz,
amint például a csővezetékek
olyannyira
dolga a mi (már nem is annyira)
kis városunkban
a csővezetékeké, amiket
szokás szerint a főszezonban
(márminthogy a miénkben)
ásnak ki, sáncolnak körül, cserélnek,
úgyhogy a szakmánk dolgozóinak,
mármint nekünk
kedvünk lenne idegenforgalom
helyett idegenbukdácsolásnak nevezni

azt, ami zajlik itt ilyenkor
(talán ez is a cél, a régi forma
unalmas lett, ezzel viszont
ki lehet tűnni: – roppant egyedi),
tehát, ismétlem: jó megállni olykor,
nekünk most mindenképp, e nagy cölöpnél
amelyre egy szép 50-es van írva,
mértük mind a ketten – hála Isten?
önt, – emlékszik? - ezerkilencszáznyolcvan
szeptember ötödikén, pont a déli
harangszókor *nem* ütötte el a

zebrán az a bukó taxis legény,
és engem is kihagytak
a különféle taxik s taxisok,
megértük álljunk meg kicsit,
szemlézzünk, összegezzünk! – ám ezúttal
hozzunk virágot is, tegyük
néhány egyéb
ünneplő eszközt is kezünk ügyébe:
ételt, italt – ilyesmiket,
s én, mint afféle szakmabéli,
mondok pár szót,
úgy vélem, véleményem,
éppen mert szakmabéli véleménye,
csak meggyőzőbb, mint egy laikusé,

imé:

ön (hogymint dedukciós módszerrel éljek,
és a konklúziót tegyem előre),
ön ritka-jó
idegenvezető,
már régesrég tapasztaltam, hogy járatos
egy s másban, amiben csak kevesen
hogymint olyasmiket tud, miket csak kevesen,
hogymint gyakran tesz kitérőket, kalauzol
addig még ismeretlen tájakon,
hogymint az a város, ahol működik,
örülhet, mert jóhírére önnek is köszönheti,
esetleg úgy látszhat, hogymint ködösíték,
s gondolatjaik: „Ahá, a két haruspex!”,
dehát mi, hogymint összebotlunk,

nem pislogunk hamis mosollyal egymásra,
halálosan komoly
számunkra az idegenvezetés,
az is komoly, ha megkérdem: vajon
ünnepnapjára mit kívánjak?
nyilván szakmába vágó valamit
szeretne hallani;

azt kívánom tehát
hogy eztán is sikerrel
végezze az idegenvezetést.
mutasson meg sok mindent városunkból,
de a városon túliból ugyancsak,
és ne az idegeneknek csupán,
hanem az itt lakóknak is,
és ne csak, ami kívül van, csak azt,
hanem, ami bennük rejtőzik, azt is

a következő újabb ötven évben.

P. J.

Megy-e Urának örömébe?
Vagy csak a sírnak üregébe?
Annyi imára jön-e „Ámen”?
Vagy csak a „Vége”, a „Tovább nem”?

A kézműves halála

Martyn Ferenc élő szellemének

Meghalt a festő-szobrász meghalt a művész a mester
a „kézműves” ahogy magát nevezni szokta és szerette
s a még-érintetlen formák vonalak színek
most már nélküle-árván várnak más jötevő kezekre

Meghalt... elment az ajándékozó a mindig ajándékhoz
aki a teremtett világot szebbé tette kirakva számos új
dologgal
nevelte a szemet gyöngéd noszogatóssal
okos példázatokkal olykor villámvető haraggal

Elment... Amit már megcsinált az beleépül az időbe
az idő tartja védi – s lesz majdan szelíd temetője
De amit félbehagyott az nyugtalanul és izgatottan
lúktet szédül tolong sóvárog befejezőre

Mit látott a kézműves ha körülnézett vagy ha magába?
A törvényt a törvényeket a kinti és a benti szépet
s kiszűrte belőlük sok ezer őrizendőt sok ezer igazat
(„A Szép: igaz s az igaz: szép” – ismerjük a költő-beszédet)

Nem áll többé soha állványa előtt senkivel és nem magyaráz
alig-szóval de gazdag mozdulatokkal éles szemmel:
itt egy inda (kígyóz a kéz) ott egy átló (nagy lendület)
s vizsgál a szem bűvöl kísért parancsol makacs türelemmel

A táj seregnyi titkai: virágok kórók hegygerincek
nyilatkozásai – az ő módján – örökre megszakadtak
Pedig szerettek volna mások is szerettek volna nagyon
szerettek volna

Eztán már létezésük végéig így maradnak

Elment a festő-szobrász helyette a mozgó a színeváltó
világ kommentár híján nyersen és átszüretlen
Kínálja képeit szobrait az így nehezen elviselhetőket
hisz nélküle zavarosak s az ember is fölkészületlen

Nem hallja azt se hogy a szerencsétlen ecsetek spatulák
festékek csöndesen szipognak – már haszontalanok
s összébújva a régi palettákon is asztalkákon is
szokásos otthonukban is didergetően hontalanok

Elment a festő-szobrász elment elromlott – ó jaj! – a teste
Ó jaj! gyalázat hogy ennyire meg kellett szégyenülnie
De bennünk harsonák ébrednek és dicsérik őt:
a halhatatlannak előbb a földbe kell kerülnie

És egyszer éget ér a szorgos kukacok ténykedése
s a kézműves olyanná válik mint valamely ritka szobra
olyanná válik a vállcsontja borda-kosara koponyája csigolya-
lánca:
így őrzi meg magát kettősen (mert testében is) az eljövendő
századokra

Mikor először értesültem arról
hogy Szederkényi Ervin
gyógyíthatatlan

Ostoba ökör-test még lázadónak se mondható
mert minden valamirevaló lázadónak
oka és célja van a lázadással
De ez a test a tiéd ami te egy de mégse te
mért lázadozott volna hisz célja se volt oka se
Csak egyszerűen rosszul tett egy és más tudnillik
és aminek erre kellett volna mennie arra ment
aminek meg kellett volna állnia nem állt meg
s lett zűrzavar és ami te vagy de mégse te
most látványosan szétdúlja azt ami valóban te vagy
te vagy mert soha nem volt s nem lesz hozzád hasonló
pláne veled mindenben azonos –
Így hát már el kell kezdeni
kitörölni téged a Könyvből följegyezni
egyéni adataidat
megörökíteni mozgásod hangod arcod
barátom szerencsétlen jóbarátom –

„Irreverzibilis folyamat”
– mondják az okos orvosok –
ez indult meg benned: vagyis föltarthatatlan szétesés
És tudatodban? Egyáltalán tudod-e?
(Mi lenne jobb? Nem tudnod-e vagy tudnod-e?)
Nem merlek látogatni Mit tegyek ?
Tréfálkozzam-e? Tervezzünk-e közösen?

Vitatkozzam-e mintha egy idő után
úgy folyna minden mint előbb?
Viselkedjem-e – ha kell – kíméletlenül
hogy azt hidd?... Vagy öklözzem-e
dühödten ágyad s míg könnyem patakzik
káromkodjam-e szidjam-e az Istent
(a Teremtőt?) a csoda-test tömérdek fogyatékát
hogy a zseni hányszor volt tyúkeszű? – –

Barátom én szerencsétlen barátom
már nem használna semmi: ez se az se
A zűrzavar lám állandósodik
fokozódik s lesz egyre bonyolultabb
Várnunk kell hát kussolva béna szívvel
míg nem lesz végre nagy-nagy csönd tebenned
s örökös – –

Túl már

Galsai Pongrác után nagyon nehéz szívvel

Túl már... Most minden rejtély kiderült
amit hittél a Másvilág körül
Ha nincs – úgy vélted – hát megszűnsz te is
ha meg van akkor baj számodra nincs
Merthát te... Mégiscsak segíts nekem:
sóhajtsak érted: „Édes Istenem”?
S kérjem kegyét? (Meg-megbántottad őt)
Vagy épp nevessem ki a temetőt

hisz úgyse bír csinálni mást veled
mint elfogadni tárgy-lelt testedet
majd széjjelrágni úgy hogy nem marad
belőled csak csont s egypár szőr-pamat? –
Most majd búcsúztatnak szónoklatok
ha hallgatod röhögsz rajtuk nagyot:
(Élőként így kevés értő dicsért
hogy meghaltál dicsérnek mindenért –)
Bennem megint ürebbé vált az űr
kegyetlen fájás fáj kegyetlenül:
száz- és százezren birkóztak vele
akadt-e már a sok-sok némelye
ki elfogadta azt hogy van hogy élt
s egyszercsak nincs nincs – végleg végetért? –
Hősködni hogy „Legvégső percemig!”
hogy „Míg erőmből egy betű telik!”
Ó nem! – Hisz épp elég nagy hősködés
hogy tudván mind nem vágsz magadba kést
csak vársz s teszed híven amit a nap
szeszélye zord napiparancsba ad –
Barátom Jóbarátom merre jársz?
Szájam körül mélyebbé nőtt a ránc
még gyakrabban tűnődöm el: mi ez?
miért e tarka céció és mihez?

Csorba Győző
Önálló művek
Bibliográfia

1. MOZDULATLANSÁG. Versek. Pécs, 1938, Kultúra
2. A HÍD PANASZA. Versek. Pécs, 1943, Janus Pannonius Társaság
3. A NÉGY KIS CICA. Képes mese gyermekek részére. Versek. Pécs, 1946, „Barátság” Könyvkiadó
4. SZABADULÁS. Versek. Pécs, 1947, Batsányi Társaság
5. OCSÚDÓ ÉVEK. Önéletrajzi költemény. Pécs, 1955, Dunántúl Kiadó
6. A SZÓ ÜNNEPE. Versek. Bp., 1959, Magvető Kiadó
7. SÉTA ÉS MEDITÁCIÓ. Versek. Bp., 1965, Magvető Kiadó
8. LÉLEK ÉS ŐSZ. Versek. Bp., 1968, Magvető Kiadó
9. A LÉLEK ÉVSZAKAI. Versek. Bp., 1970, Magvető Kiadó
10. IDŐJÁTÉK. Versek. Bp., 1972, Magvető Kiadó
11. ANABÁZIS. Versek. Bp., 1974, Magvető Kiadó
12. MÁRCIUS. Tizenhárom vers. Békéscsaba, 1975, Megyei Könyvtár
13. ÉSZREVÉTELEK. Versek. Bp., 1976, Magvető Kiadó
14. ÖSSZEGYŰJTÖTT VERSEK. Bp., 1978, Magvető Kiadó
15. VÁLOGATOTT VERSEK. 1945-1975. Bp., 1979, Magvető-Szépirodalmi K.
16. A VILÁG KÜSZÖBEI. Versek. Bp., 1981, Magvető Kiadó
17. RITMUS, REND, ZENE. Versek. Pécs, 1981, Szikra Nyomda
18. SIMEON TŰNÖDÉSE. Versek. Bp., 1983, Magvető Kiadó
19. GÖRBŰL AZ IDŐ. Versek. Bp., 1985, Magvető Kiadó
20. VISSZA ITHAKÁBA. Válogatott versek. Bp., 1986, Magvető Kiadó
21. A SZAVAK BOLYHAI. Versek. Bp., 1988, Magvető Kiadó
22. SZEMKÖZT VELE. Versek. Bp., 1991, Magvető Kiadó
23. EGY ELTŰNT PÉCSI UTCÁRA. Versek. Pécs, 1991, Pannónia Könyvek

Hangfelvétel:

24. RITMUS, REND, ZENE. Csorba Győző verseit mondja. Hangfelvétel.
Bp., 1991, Hungaroton SLPX 14169

Önéletrajzi interjúkötete:

25. A VÁROS OLDALÁBAN. Beszélgetések. Kérdező: Csuha István,
Pécs, 1991, Jelenkor Kiadó

Önálló fordításkötetei:

26. HÉLINANT [de Froidmont]: A HALÁL VERSEI. (Les vers de la mort).
Ófrancia eredetiből. Ford.: Csorba Győző. Pécs, 1940, Janus P. Társ.
27. GOETHE, Johann Wolfgang: FAUST 1-2. rész + ŐS-FAUST (Ur-
Faust). Tragédia. Ford.: Jékely Zoltán és Csorba Győző Bp., 1959, M.
Helikon
28. BRECHT, Bertolt: VÁLOGATOTT VERSEK. Ford.: Csorba Győző.
Bp., 1959, Európa Kiadó
29. GOTHE, Johann Wolfgang: FAUST. Tragédia. 1. rész Ford.: Jékely
Zoltán, 2. rész Ford.: Csorba Győző
30. MEZSIROV, Alexandr Petrovics: BÚCSÚ A HÓTÓL. Válogatott
versek. Ford.: Csorba Győző. Bp., 1974, Európa Kiadó
31. KETTŐSHANGZAT. Válogatott versfordítások. Bp., 1976, Európa
Kiadó
32. JANUS PANNONIUS VÁLOGATOTT MUNKÁI. Versek, beszédek,
levelek. Vál., szerk., előszó: Csorba Győző. Ford.: Berczely A. Károly,
Csorba Győző stb...
33. JANUS PANNONIUS: PAJZÁN EPIGRAMMÁK. (Jani Pannonii
epigrammata lasciva.) Szerk., ford., utószó és jegyz.: Csorba Győző.
Bp., 1986, Helikon Kiadó. – Japán technikával. Kapcsos tokban
34. [HÉLINANT] HÉLINAND DE FROIDMONT: A HALÁL VERSEI.
([Les] Vers de la mort.) Ford., utószó és jegyz.: Csorba Győző. Bp.,
1989, Helikon Kiadó. – Bibliofil kiadás

Irodalom Csorba Győzőről

35. TÜSKÉS Tibor: CSORBA GYŐZŐ. Bibliográfia. Bp.-Pécs, 1979,
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár – Baranya Megyei Könyvtár
 36. TÜSKÉS Tibor: CSORBA GYŐZŐ. Monográfia. Bp., 1981, Akadémia
Kiadó
 37. TISZTELETADÁS CSORBA GYŐZŐNEK. Vál. és szerk.: Tüskés
Tibor. Pécs, 1986, Pannónia Könyvek
 38. BERTÓK László: CSORBA GYŐZŐ. Bibliográfia. Pécs, 1993, Pécsi
Városi Könyvtár – Jelenkor Kiadó
- (Az összeállítás Bertók László fent leírt bibliográfiája alapján készült.)

Tartalom

VISSZA ITHAKÁBA

Magamba s messzire

A híd panasza.....	5
Lefelé.....	6
Március.....	8
Ébredés.....	10
Nyáréjszaka.....	12
Séta és meditáció.....	13
Római vázlatok.....	16
Capitolium.....	17

Kendő

Amor Sanctus.....	18
Anyám.....	20
Két bátyámra.....	21
Alázat.....	22
Neked.....	24
Már nem odázhatom.....	25

Magamat én már nem akarom

Késő dalok.....	26
Groteszk.....	27
Ars poetica.....	28
Epigrammák.....	29

Ő

Családi följegyzések.....	35
Anabázis.....	36
Jó lenne lassan.....	36
Unoka.....	37
Kamasz-naplómból.....	38
Mint a csapat.....	40
Fordított kigyó.....	40
Ő.....	42

Padlás-Odüsszeia

Ritmus, rend, zene.....	43
-------------------------	----

Két metamorfózis	44
Jön az angyal.....	45
Villanások	46
Idő-infláció	47
Időjáték	48
A prédikátor könyve	48
Padlás-Odüsszeia.....	49
Tudni kell	50
Pedig	51
Okkal inkább	
Verseim sorsa	53
Lámpás	53
Csak azt nem	54
Az öreg Milton	55
Egynyári virág	
Világ körüli utazás	57
Egynyári virág	58
Lélek és ősz	59
Téli ünnep	60
Balatoni néhány sorosok	60
Ajtó	
Fordítva inkább.....	63
Ajtó.....	64
Költözködés	65
Ötösfogatom.....	67
Unoka-rigmusok	68
Agónia	69
Dávid tánca	
A város oldalában.....	72
Költők, fiatalok	73
Mit is?	75
Dávid tánca	76
Abszolút monarchiám	
Abszolút monarchiám	78
Cyrano érdeke	
Szamócavirág.....	80
Cyrano érdeke	81

Romantika	82
A történet vége?	82
Közhírré	
Mai la Fontaine	84
Mi volt e test	86
Idegen szél	86
Pojáca	88
Csak az segít	89
Üresség	90
Lehetetlen	91
Közhírré	91
A kisebb út	92
Előre-hátra	94
Az utolsó ítéletkor	95
Isten pólyása	96
Mondja-e?	97
Simeon tűnődése	98
Istenről, öregedőben	100
Danse Macabre	102
Öröklét	104
SZAVAK BOLYHAI	
Ne lehessen, hogy többé ne lehessen	
Búcsú-évad	105
Dialógus	106
Tapasztalat	107
Dona nobis pacem!	108
Idill	109
Helyénvaló	110
Klinikai töredékek	111
Nem folytatás	112
Mint aki sétál	113
Mi fontos és mi nem	114
Álság	115
Vetkezvén bőrig meztelenre	116
Gyümölcsfák	117
De hogyha mindez csak mese?	
Eljön mindenképp	119

Kétely	120
A feltámadásig	120
Nagylányaim	121
Megtörtént	122
Külön marad	123
A kicsi test	125
A férfi lét koreográfiája	
Élt bennem él is	127
Szokványos eset	128
Félek	129
Magunkon kívülre	130
Jókivánság	131
A fontos dolgok	132
Valakit valamikor valahogyan	
A legszebb hang is	133
A régi szenvedély	133
A szavak bolyhai	135
Valakit valamikor valahogyan	136
Sok költő	137
Másfajta nóta	138
Egy új versesfüzetre	139
Az én szavaim	140
A költészetről	141
SZEMKÖZT VELE	
Kulcsra zárul	
Miserabilis	142
Kinek már	143
Káromkodás után	144
Végképp vége	145
Hitvita	145
Egy-üresség	147
Állapot-rajz	148
Rommá dülja	149
Kulcsra zárul	150
Kórházablakból	150
Most lejár	151
Didereg	152

Itt érzem közel	153
Kétféle idő	154
Marad-e?	155
Saját ügyem	156
Nyárdélutáni dörögés	
Kora tél	157
Tiszta tollal	158
Ötven és másik ötven	159
Nyárdélutáni dörögés	160
Már heten mint a gonoszok	
Leszek falevél	161
A hetedik unoka	161
A kint s a bent	162
Csak ennyi	163
Illannak ki	164
Egy szerelem története	165
Kárunkra vagy javunkra	166
Fényképek a falon	167
SOS-t jelez	167
Akarom	168
Az idegenvezetőt köszönti egy másik idegenvezető	
Apa-sírató	170
Weöres Sándornak	172
A világ küszöbei	173
Kifészkelések	174
Az idegenvezetőt köszönti egy másik idegenvezető	175
P. J.	178
A kézműves halála	179
Mikor először értesültem arról	
hogy Szederkényi Ervin gyógyíthatatlan	181
Túl már	182
Önálló művek; Bibliográfia	184

263501

**Az ÖRÖKSÉGÜNK könyvsorozat eddig
megjelent kötetei:**

Versek

Csoóri Sándor

Senkid, Barátod

Csorba Győző

Kétféle idő

Keresztúry Dezső

Féktelen idő

Simonyi Imre

Az öröm hiányzott

Takáts Gyula

Az innen és a túl

Prózák

Bárány Tamás

Két emberöltő

Dobos László

Az idő mélységéből

Fejes Endre

Szabadlábbon

Mándy Iván

Harminc novella

Nemeskürty István

Múltunk a jelenben

Sánta Ferenc

Halálnak halála

Sütő András

Az utolsó köntös

Szabó Magda

Szüret

Wass Albert

Hagyaték

TRIKOLOR KÖNYVKIADÓ KFT.

Levelezési cím: 1112 Budapest Csárda u. 7.

Az ÖRÖKSÉGÜNK könyvsorozat — összeálló életművükből személyesen válogató írók, költők szellemi hagyatkozása utókoruknak — az első ilyen vállalkozás a magyar könyvkiadás történetében. Nem tudunk hasonlóról a világirodalomban sem. Nyilvánvaló, hogy a kiadást gondozó „Örökségünk” Alapítvány csakis a magyar szellemelkötelezettjeinek, irodalmunk híveinek jelentős támogatásával érheti el célját. Milliókra van ahhoz szükség, hogy ez az irodalomtörténeti rangú könyvsorozat rendszeresen és biztonságosan megjelenjék, szép kiállításban, megfizethető áron. Hogy valóban megőrizze élő irodalmunk legjavát a szerzők hitelesítő kézjegyével az időnek.

Köszönet mindazoknak, akik a sorozat indítását támogatásukkal lehetővé tették:

Magyar Könyv Alapítvány

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata

Magyar Hitel Bank

MAGAMRÓL, VERSEIMRŐL

„...Mi okból írok tehát?... Mint sokan mások: belső kényszerből, pszichológiai, sőt biológiai szükségletből... A belső kényszer ma is a legfontosabb.

Végzetesen lírai alkat vagyok. Mindenhez így közelítek...

És mi célból írok?... a cél bennem soha nem volt olyan erejű indíték, mint az ok. Illetve legfeljebb akkor, ha valami egészen súlyos csapás ért: anyám vagy bátyám meghalt, az iszonyú nyomás kényszerített ugyan írni, ez volt tehát a kiváltó ok, de legalább akkora ereje volt, a törekvésnek is, hogy valami módon megkönnyebbüljek... Egyik versemben életfilozófiaként fogalmazom meg: „...Azért vagyunk e földön, hogy aki szintén e földön van, segítsük élni.” Én sajátos eszközeimmel: a versekkel is szolgálni óhajtom e célt, de polgári életem más eszközeivel ugyancsak erre törekszem.

A világ és az élet jelenségei csak lassan, makacs vonakodással fedik föl arcukat. Tiltakozó szeméremmel engednek mélységeikbe pillantani. Lázadoznak megismerésük, s így megnevezésük és birtokbavételük ellen. Pedig enélkül lehetetlen a tájékozódás, a biztonságos mozgás az életnek nevezett elvarázsolt kastélyban. A költő meglát, megismer és megnevez. Ezzel birtokba vesz. Nem a magáéba, hanem mindenkiébe.

Ezt teszem én is, és ezért hiszem, hogy költészetemre szükség van...”

Csoma József

Az ÖRÖKSÉGÜNK könyvsorozat élő irodalmunk legjavát a szerzők kézjeggyével hitelesítve őrzi meg az időnek. Idősebb íróink, összeálló gazdag életműveikből személyesen válogatják ki legkedvesebb, általunk legtöbbre értékelt, legsikerültebbnek tartott s — mintegy szellemi hagyatékként — az utókornak leginkább ajánlott írásait.